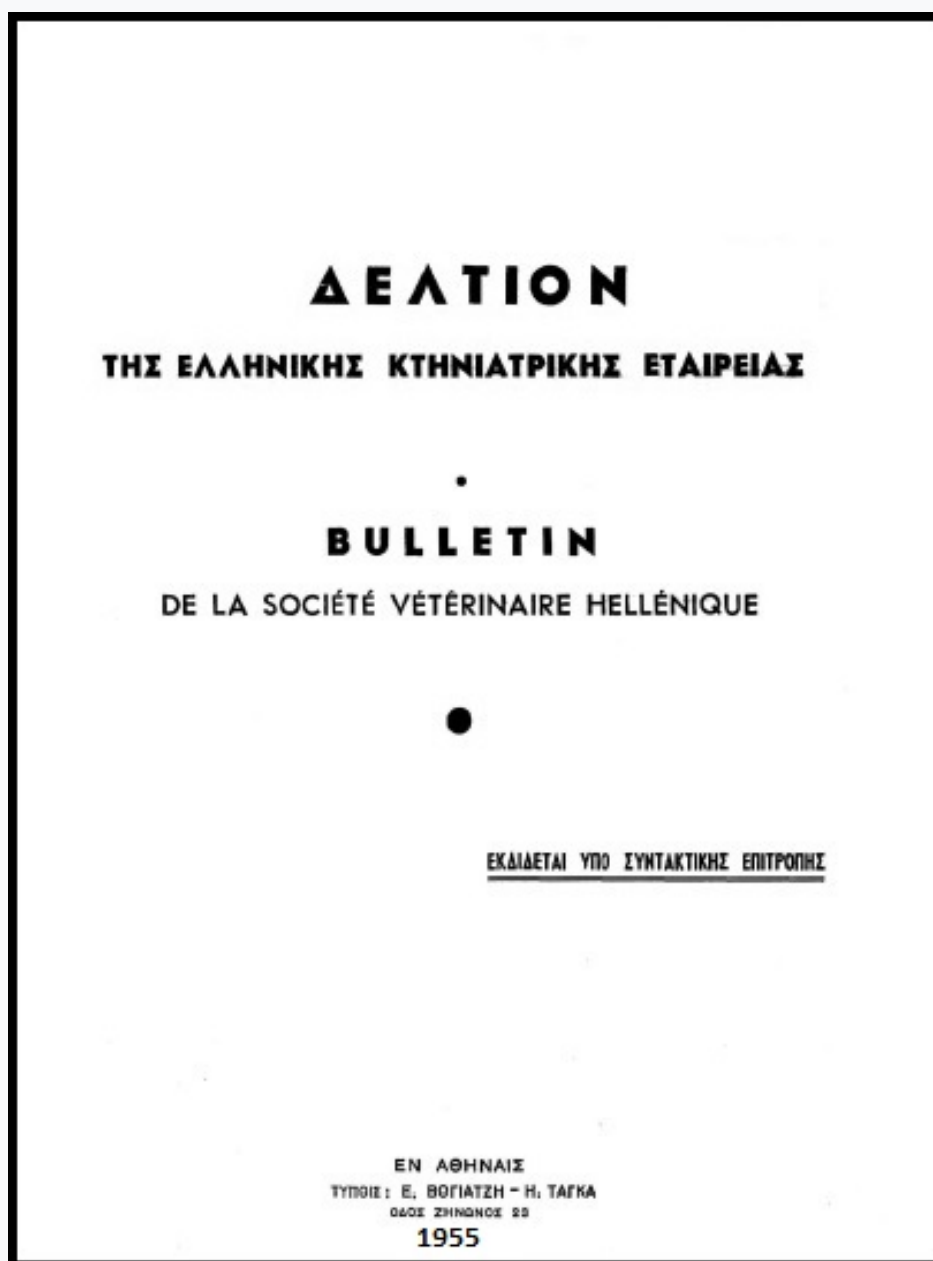

Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society

Vol 6, No 4 (1955)

ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

BULLETIN

DE LA SOCIÉTÉ VÉTÉRINAIRE HELLÉNIQUE

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'.

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1955

ΤΕΥΧΟΣ 19^{ON}

Ο ΥΠΕΡΠΑΡΑΘΥΡΕΟΙΔΙΣΜΟΣ ΕΙΣ ΤΑ ΖΩΑ*

Ὑπὸ

F. LIÉGEOIS

Καθηγητοῦ τῆς Κτηνιατρ. Σχολῆς τῶν Βρυξελλῶν

Ἐὰν εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὰ πορίσματα τῆς πειραματικῆς ἰατρικῆς ἀποτελοῦσι τὸν θεμέλιον λίθον τῆς καθ' αὐτὸ ἰατρικῆς, ἐν τούτοις ταῦτα δὲν κατορθώνουσι νὰ διαφωτίσωσι πάσας τὰς πλευράς της: Τὰ θεωρήματα αὐτῆς εἶναι σχηματικὰ καὶ δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι εἰς τὴν λύσιν πάντων τῶν προβλημάτων τὰ ὅποια θέτει ἡ κλινικὴ. Ἡ παρατήρησις αὕτη εἶναι ἰδιαιτέρως ἀκριβῆς ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν παθολογίαν τῶν ἐνδοκρινῶν ἀδένων.

Εἰς ὅ,τι ἰδιαιτέρως ἀναφέρεται εἰς τοὺς παραθυρεοειδεῖς ἀδένας ὁ πειραματισμὸς ἐπιτρέπει τὴν ἀναπαραγωγὴν τῶν διαταραχῶν τῆς ὑπερλιτουργίας διὰ τῆς χορηγήσεως παραθορμόνης καὶ τῆς ὑπολειτουργίας διὰ τῆς παραθυρεοειδεκτομῆς. Τὸ σχῆμα τῶν διαταραχῶν τούτων εἶναι κλασσικόν: Ἰνώδης ὀστίτις μετὰ ὑπερασβεστιαίμιας, ὑποφωσφαταιμίας, ὑπερφωσφατουρίας εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν, τετανία συνοδευομένη ὑπὸ ὑπασβεστιαίμιας, ὑπερφωσφαταιμίας, ὑποφωσφατουρίας εἰς τὴν δευτέραν.

Ἐμπνεόμενοι ἐκ τῶν ἀνωτέρω δεδομένων, οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὴν κλινικὴν ἐπικαλοῦνται τὴν ἐπέμβασιν τῶν παραθυρεοειδῶν προκειμένου νὰ ἐξηγήσωσι τὴν τετανίαν καὶ τὴν ἰνώδη ὀστίτιδα. Ἀφ' ἧς ὅμως ἐφαρμόσωσιν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς τῶν τὰς δοκιμασίας τῶν πειραματικῶν παραθυρεοειδώσεων, δὲν ἐπιτυγχάνουσι πάντοτε ἱκανοποιητικὰς ἀπαντήσεις εἰς τὰς τελευταίας ταύτας.

Ἐφείλουν τότε νὰ ἀπορρίψουν τὴν συμβολὴν τῶν παραθυρεοειδῶν

*) Ἀναδημοσίευσίς, τῆ εὐγενεῖ ἀδείᾳ τοῦ συγγραφέως, ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Le Médecin Français», Juin 1951.

ἢ μήπως πρέπει νὰ ἀποδεχθοῦν τὴν ἐπέμβασιν ἄλλων ἐπιδράσεων ἱκανῶν νὰ ἀγάγουν εἰς ἐσφαλμένον ἀποτέλεσμα τὰς δοκιμασίας ταύτας;

Τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιθυμοῦμεν νὰ διευκρινήσωμεν βασιζόμενοι ἐπὶ τῶν διδαγμάτων τῆς Κτηνιατρικῆς Κλινικῆς.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐὰν λάβει τις ὑπ' ὄψιν τὰ προβλήματα τῆς ἰνώδους ὀστίτιδος καὶ τῆς τετανίας τῶν ζώων θὰ ἀντιληφθῆ τάχιστα τὴν ἔλλειψιν παραλληλισμοῦ μεταξὺ τῶν πειραματικῶν καὶ κλινικῶν δεδομένων.

Εἰς ὅτι ἀφορᾷ τὴν ἰνώδη ὀστίτιδα τῶν ζώων πρέπει πρωτίστως νὰ ἀναχωρήσῃ τις ἐξ ἀσφαλῶν δεδομένων περὶ τῆς ἀκριβοῦς φύσεως τῆς ὀστεοπαθείας ταύτης: Εἰς τὰ ζῶα ἢ κλινικῆ εἰκὼν τῆς ὑπεροστεωτικῆς μορφῆς μὲ κεφαλικὴν ἐντόπισιν (μεγαλοπροσωπία—σιαγόνες ὡσεὶ ἐξ ἐλαστικοῦ) εἶναι ἐπαρκῶς σαφῆς ἐπιτρέπουσα τὴν ἀσφαλῆ διάγνωσιν· τὸ πρᾶγμα ὅμως διαφέρει προκειμένου περὶ τῶν ἀβληχρῶν ἐκείνων μορφῶν αἱ ὁποῖαι διὰ τῆς ἠπιότητος καὶ τῆς ἐλλείψεως σαφοῦς κλινικῆς φυσιογνωμίας ἐπιτρέπουσι μόνον τὴν κατὰ προσέγγισιν διάγνωσιν.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἢ μικροσκοπικῆ ἐξέτασις ὑλικῶν προερχομένων ἐκ βιοψίας ἢ νεκροψίας εἶναι ἡ μόνη, μέχρι τοῦδε τοῦλάχιστον, ἀσφαλῆς μέθοδος ἢ ἐπιτρέπουσα τὴν ἀκριβῆ διάγνωσιν καὶ τὴν ἐξαγωγὴν συμπερασμάτων ἀπὸ ἀπόψεως παθογενείας.

Ἐὰν αἱ ἐνέσεις παραθορμόνης ἐπιτρέπουσι τὴν πειραματικὴν ἀναπαραγωγὴν τῆς ἰνώδους ὀστίτιδος, ἢ μέθοδος αὕτη δὲν ἔχει ἀξίαν ἐν τῇ κλινικῇ διότι, ἢ διὰ παραθορμόνης θεραπευτικῆ ἀγωγή σπανίως προσεγγίζει τὰς προκαλούσας ἰνώδη ὀστίτιδα δόσεις. Ἐν τούτοις ἢ νόσος αὕτη δὲν εἶναι σπανία εἰς τὰ ζῶα πρᾶγμα ὅπερ συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως τῆς ὑπερπαραγωγῆς παραθυροειδικῆς ὁρμόνης. Εἶναι βεβαίως θεωρητικῶς δυνατὴ, εἰς τινὰς περιπτώσεις, μία λειτουργικὴ ὑπερπαραγωγή συνυπάρχουσα μὲ ἀδέναν βάρους καὶ διαστάσεων φυσιολογικῶν. Τοῦτο ὅμως δὲν ἔχει ἀποδειχθεῖ μέχρι σήμερον. Εἶναι μᾶλλον πιθανὸν ὅτι ἢ ὑπερλειτουργία τῶν παραθυροειδῶν ἢτις διήρκεσε ἀρκούντως ἵνα προκαλέσῃ ὀστικὰς διαταραχὰς συνοδεύεται εἰς μίαν δεδομένην στιγμὴν ἀπὸ ἀλλοιώσεως τῆς ὑφῆς τοῦ ἀδένου ὑπὸ μορφὴν ἀδενώματος ἢ ὑπερπλασίας.

Ἦδη τίθεται τὸ ἐρώτημα ἐὰν ὑφίσταται ὁ *πρωιογενὴς ὑπερπαραθυροειδισμὸς*, εἰδικῶς ὑπὸ μορφὴν ἀδενώματος, ὁ ἀμφισβητούμενος ὑπὸ τινῶν (Erdheim, Oberling & Guerin), ὃν θεωροῦσιν οὗτοι ὡς φύσεως ἀντιδραστικῆς καὶ ὀφειλόμενον μᾶλλον εἰς ἀσβεστιοπενίαν ἢ ὑπερφωσφαταιμίαν.

Ἐν πάσει περιπτώσει, ἐξαιρέσει τῶν γενομένων εἰς τὴν ἀγελάδα καὶ τὴν ὄρνιθα παρατηρήσεων ἄνευ ὅμως μνείας ἀλλοιώσεων τῶν ὀστῶν (Lombard, de Boissezon Pierre), ἢ σπάνις παραθυροειδικῶν νεοπλασιῶν, ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν εἰς τὰ ζῶα μὲ τὴν σχετικὴν συχνότητα, τῆς ἰνώδους ὀστίτιδος.

Ἀντιθέτως ὁ δευτερογενὴς ὑπερπαραθυροειδισμὸς δὲν εἶναι σπάνιος ὡς ἐσημειώσαμεν μετὰ τοῦ J. Derivaux. Ἀνεφόρομεν πράγματι δύο κυρίας μορφὰς τὴν νεφρικήν καὶ τὴν σιτιογενὴ καὶ ἀπεδείξαμεν τὴν συχνότητα αὐτῶν ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀσβεστιοφωσφορικὴν ἰσορροπίαν καὶ τὴν κατάστασιν τοῦ σκελετοῦ.

Ἐπεξεργασθεὶς ὁ ὑπερπαραθυροειδισμὸς ἔπεται τῆς χρονίας νεφρικῆς ἀνεπαρκείας. Παρατηρηθεὶς τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Bergstrang καὶ εἶτα ὑπὸ τῶν Albright, Baird, Core καὶ Blomberg κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς χρονίας νεφρίτιδος τοῦ ἀνθρώπου ἀναπαρήχθη πειραματικῶς ὑπὸ τῶν Jarett, Peters καὶ Parphenheimer εἰς τὸν μῦν κατόπιν τῆς καταστροφῆς σημαντικοῦ μέρους τῶν δύο νεφρῶν.

Ἀπεδείξαμεν τὴν μεγάλην συχνότητα αὐτῆς εἰς τὸν κύνα εἰς τὸν ὁποῖον ἐκτιμῶμεν αὐτὴν διὰ τῆς καταμετρήσεως τοῦ βάρους τῶν ἀδένων : Εἰς 12 οὐραιμικοὺς διεπιστώσαμεν 0,0029-0,013 παραθυροειδικοῦ ἴστοῦ κατὰ χιλιογράμμιον ζῶντος βάρους ἀντὶ 0,001-0,0025, ἥτοι πλέον τοῦ πενταπλασίου τοῦ μεγίστου φυσιολογικοῦ ἢ ὑπερπλασία αὕτη ἐνδιαφέρει καὶ τοὺς τέσσαρας ἀδένας.

Οὐδεμίαν καθίζησιν ἀσβεστίου παρατηρήσαμεν εἰς τοὺς νεφροὺς προῶμα ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι ὁ ὑπερπαραθυροειδισμὸς οὗτος δὲν εἶναι πρωτογενὴς ἀλλὰ δευτερογενὴς, ἐπόμενος τῆς σκληρύνσεως τῶν νεφρῶν. Ἡ σχέση αὕτη μεταξὺ νεφρῶν-παραθυροειδῶν ἐξηγεῖται διὰ τῆς ὑπερφωσφαταιμίας τῆς ὁποίας ἡ δρᾶσις ἐπὶ τῶν παραθυροειδῶν ἀπεδείχθη εὐρέως. Ἐπὶ 49 οὐραιμικῶν ἀσθενῶν ἡμῶν ἐπὶ 53, ἡ φωσφαταιμία ἀνέρχεται ἀντὶ τοῦ φυσιολογικοῦ τῶν 45-70 χιλιοστογρ. $\frac{0}{100}$, εἰς 70-160 χιλιοστόγραμμα ἐνῶ, ἡ τιμὴ τοῦ ἀσβεστίου οὐδεμίαν ἀξίαν λόγου διακύμανσιν παρουσιάζει Ἐπεξεργασθεὶς ὁ ὑπερπαραθυροειδισμὸς ἀναπαριστᾷ μίαν ἀντισταθμιστικὴν προσπάθειαν τοῦ ὄργανισμοῦ ὅπως καταπολεμήσῃ τὴν ὑπερφωσφαταιμίαν, ἡ προσπάθεια ὅμως αὕτη παραμένει ἄγονος λόγῳ τῆς σκληρύνσεως τῶν νεφρῶν. Ἀντιθέτως αὕτη ἀπολύγει εἰς μίαν τόνωσιν τῶν ὀστεοκλαστῶν συνοδουμένην ἀπὸ ἀπορρόφησιν ὀστεϊνῆς γενεσιουργὸν νεφρικήν ἰνῶδους ὀστίτιδος ἣτις εἶναι τὸ πιθανὸν ἀντίστοιχον τῆς νεφρικῆς ῥαχίτιδος ἢ ἀλληλουχία τῆς ἐπεξεργασίας εἶναι πιθανώτατα ἢ ἐξῆς :

Νεφρική σκληρύνσις—ὑποφωσφατουρία—ὑπερφωσφαταιμία—ὑπερπαραθυροειδισμὸς—νεφρὸς—δοστοῦν.

Ἡ τόνωσις αὕτη τῆς ὀστεοκλασίας καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις φωσφορικῶν ἀλάτων ἣτις ἐπακολουθεῖ συμβάλλει ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς φωσφαταιμίας καὶ οὕτω δημιουργεῖται εἰς φαῦλος κύκλος λίαν ἐπικίνδυνος διὰ τὸν ἀσθενῆ.

Ἡ πραγματικότης τῆς ἐπεξεργασίας ταύτης ἀπεκαλύφθη ἡμῖν διὰ τῆς διαπιστώσεως 26 περιπτώσεων ἰνῶδους ὀστίτιδος συνδεδυασμένης μετὰ χρο-

νίας νεφρίτιδος, ἐπὶ 37 περιπτώσεων τῆς ὀστεοπαθείας ταύτης παρατηρη-
ρηθεῖσῶν εἰς τὸν κύνα.

Ἐν τούτοις δὲν εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ συνδυασμὸς οὗτος «νεφροὶ - ὑπερ-
φωσφαταιμία - ὑπερπαραθυροειδισμὸς» ἐξαντλεῖ πᾶσαν τὴν παθογένειαν
τῆς νεφρικῆς ἰνώδους ὀστίτιδος: Εἶναι πιθανὸν ὅτι ἡ μὴ ἀερογενῆς ὀξέω-
σις, τῆς ὁποίας ἀπεδείξαμεν ἄλλοτε τὴν σπουδαιότητα κατὰ τὴν διαδρομὴν
τῆς χρονίας νεφρίτιδος τοῦ κυνός, διαδραματίζει ἐπίσης ρόλον τινά· ἀλλὰ
διὰ διαφόρους λόγους τοὺς ὁποίους ἐξεθέσαμεν ἄλλαχού δὲν ἀποδί-
δομεν εἰς αὐτὴν τὴν πρωταρχικὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν ἀναγνωρίζουν εἰς
αὐτὴν ὁ Berner καὶ ἡ Σχολὴ τῆς Γενεύης.

Ἡ ὀστιογενὴς ὑπερπαραθυροειδισμὸς παρατηρεῖται κατόπιν τῆς
ἐφαρμογῆς ὑπερφωσφορούχου σιτηρέσιου μὲ σχέσιν Ἀσβεστίου: Φωσφόρου
κατωτέραν ἀπὸ τὴν μονάδα, εἴτε λόγῳ ἐνδείας ἀσβεστίου εἴτε λόγῳ πληθώ-
ρας φωσφόρου ἐν τῇ διατροφῇ. Τὰ ἀνωτέρω ἀποδεικνύονται διὰ πλείστων
κλινικῶν ἢ πειραματικῶν παρατηρήσεων.

α) Ἀπὸ κλινικῆς ἀπόψεως:

Ἰνώδης ὀστίτις εἰς ἵππους καταναλίσκοντας 5 - 6 χιλιόγραμμα πιτύ-
ρων $\left(\frac{\text{Ca}}{\text{P}} = \frac{1}{11}\right)$ ἡμερησίως, (νόσος τῶν πιτύρων κατὰ τοὺς Liénaux καὶ

Huypen), ἢ λαμβάνοντας σιτηρέσιον μὲ σχέσιν $\frac{\text{Ca}}{\text{P}} = \frac{1}{2,2} - \frac{1}{3}$ καὶ ὕδωρ

περιέχον ἔλασσον τῶν 0,0059 CaO κατὰ λίτρον (Kintner καὶ Holt): παρό-
μοιαι διαταραχαὶ εἰς ἵππους εἰσαχθέντας ἐκ Γαλλίας εἰς Ἀλγέριον ἢ
Κοχιγκίναν καὶ διατρεφομένους μὲ paddy, ἰθαγενῆ ζωοτροφὴν μὲ σχέσιν

$\frac{\text{Ca}}{\text{P}} = \frac{1}{15}$. ἀνάλογοι διαπιστώσεις ἐπὶ τῆς ὀστεοῖνωγόνου δράσεως τῆς

περισεύας τροφικοῦ φωσφόρου καὶ εἰς ἄλλα εἶδη τοῦ ζωικοῦ βασιλείου:
Χοίρους καὶ αἴγας, ἐξηγουῦσαι τὸν ἐνζωοτικὸν χαρακτῆρα τῆς ὀστεοπα-
θείας ταύτης εἰς πλείστας περιοχὰς τοῦ πλανήτου (Ν. Ἀφρική, Ἰνδία,
Αὐστραλία, Ἀμερική, Ἰάβα, Βελγικὸν Κογκό). Εἶναι ἀξιοπεριεργον ὅτι ἡ
νόσος αὕτη δὲν ἔχει μέχρι τοῦδε διαπιστωθεῖ κατὰ τρόπον ἀναμφισβή-
τητον οὔτε εἰς τὰ βοειδή οὔτε εἰς τὰ πρόβατα λόγῳ ἀναμφιβόλως τῶν
μεγάλων ἀναγκῶν εἰς φωσφόρον τῶν ζώων τούτων τὰ ὁποῖα παρουσιάζου-
σιν ἰδίᾳ διαταραχὰς ἀναγομένας εἰς ὑποφωσφόρῳσιν (Ραχίτις - ὀστεο-
μαλακία).

β) Ἀπὸ πειραματικῆς ἀπόψεως:

Ἐπερπλασία τῶν παραθυροειδῶν συνεπείᾳ ὑπερφωσφαταιμίας κατό-
πιν ἐνέσεων διφωσφορικοῦ νατρίου εἰς τὸν κόνικλον (Drake, Albright καὶ
Castleman), εἰς τὸν κόνικλον καὶ τὸν κύνα (Pierre, de Boissezon καὶ

Lombard) ἀναπαραγωγή τῆς ἰνώδους ὀστίτιδος διὰ τῆς ἐφαρμογῆς ὑπερφωσφορικοῦ σιτηρεσίου ἐντὸς 93 ἡμερῶν εἰς τὸν κύνα καὶ 140 ἡμερῶν εἰς τὸν χοῖρον (J. Marek καὶ Wellmann), διὰ σιτηρεσίου μὲ σχέσιν

$$\frac{\text{Ca}}{\text{P}} = \frac{1}{6} - \frac{1}{12}$$

ἐντὸς 10 - 12 μηνῶν εἰς τὸν ἵππον (Groenwald). αἱ αὐταὶ

διαπιστώσεις διὰ χορηγήσεως σιτηρεσίου πτωχοῦ εἰς Ca ἐντὸς 5 - 8 μηνῶν εἰς τὸν κύνα (Weber καὶ Becks), ἐντὸς 9 - 12 μηνῶν εἰς τὴν στερηθεῖσαν ἄμμου καὶ ἡλίου ὄρνιθα (Oberling καὶ Guérin).

Ἐκτὸς τῆς ὑπερπλασίας τῶν παραθυροειδῶν τῆς παρατηρηθείσης ὑπὸ τῶν τελευταίων τούτων συγγραφέων, ὡς ἐπίσης καὶ ὑπὸ τῶν Horta καὶ Santos ἐπὶ ἵππων πασχόντων ἐξ ἰνώδους ὀστίτιδος, οὐδεμία τῶν κλινικῶν ἢ πειραματικῶν παρατηρήσεων ἀναφέρει τὸν τρόπον ἐνεργείας τῆς βρωματικῆς ἀνισορροπίας.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς διευκρινήσεως τοῦ σημείου τούτου, ἐπανελάβομεν προσφάτως μετὰ τοῦ J. Derivaux τὰ πειράματα ταῦτα εἰς χοιρίδια εὐρισκόμενα εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν, ὑποβαλόντες αὐτὰ εἰς μὴ ἰσορροπημένον σιτηρέσιον μὲ σχέσιν

$$\frac{\text{Ca}}{\text{P}} = \frac{1}{5,5} - \frac{1}{7,3}$$

Πολυάριθμοι κλι-

νικαί, ἀκτινολογικαί, χημικαί καὶ μικροσκοπικαί ἐξετάσεις ἐπέτρεψαν εἰς ἡμᾶς τὴν διαπίστωσιν τῶν κάτωθι γεγονότων: Ἐντὸς 3 μηνῶν, τοιοῦτον σιτηρέσιον προκαλεῖ σημαντικὰς διαταραχὰς μεταξὺ τῶν ὀστίων, ὑπερφωσφαιαίμιαν, ἀντισταθμιστικὸν ὑπερπαραθυροειδισμόν ἐξωτερικευόμενον ἀπὸ αὔξησιν τοῦ βάρους τῶν παραθυροειδῶν κατὰ 30-75 %, διαταραχὴν τῆς ὀστεογενέσεως ἀπολήγουσαν εἰς μείωσιν τῶν μεταλλικῶν ἀλάτων τῶν ὀστίων καὶ τῶν ὀστικῶν δοκίδων, ὡς ἐπίσης καὶ τὴν ἐμφάνισιν ἱστολογικῆς εἰκόνης ὑπενθυμιζούσης ἰνώδη ὀστίτιδα εἰς τὸ ἀρχικὸν αὐτῆς στάδιον, καὶ τέλος ἐπιβράδυνσιν τῆς ἀναπτύξεως.

Τὰ ἀνωτέρω γεγονότα ὑποβάλλουν τὴν ἰδέαν μιᾶς σιτιογενοῦς μορφῆς ἰνώδους ὀστίτιδος λόγῳ ἠῤῥημένης προσφορᾶς P, τῆς ὁποίας ἡ ἀλληλουχία φαίνεται ὅτι ἐξελίσεται ὡς καὶ κατὰ τὴν νεφρικήν μορφήν: Ὑπερφωσφαιαίμια, —ὑπερπαραθυροειδισμὸς— ἰνώδης ὀστίτις.

Τοιοιουτρόπως προκύπτει ὅτι, ὑπὸ τὸ φῶς τῶν σημερινῶν ἡμῶν γνώσεων καὶ χωρὶς νὰ παραγνωρίζῃ τις τὴν πιθανὴν ἐπέμβασιν ἄλλων παραγόντων, τὸ πρόβλημα τοῦ νοσηροῦ ζεύγους «ὑπερπαραθυροειδισμὸς καὶ ἰνώδης ὀστίτις» εἰς τὰ ζῶα κυριαρχεῖται ὑπὸ τῆς χρονίας νεφρίτιδος καὶ τῆς ὑπερφωσφορικήσ διαίτης.

Μία τελευταία παρατήρησις ἣτις προβάλλει ἐκ τῆς ἀνωτέρω μελέτης, εἶναι ὅτι πρέπει τις νὰ εἶναι λίαν ἐπιφυλακτικὸς εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἀποτελέσματος τῶν χημολογικῶν δοκιμασιῶν τοῦ ὑπερπαραθυροειδισμοῦ.

αἱ δοκιμασίαι : « ὑπερασβεστιαμία, ὑποφωσφαταιμία, ὑπερφωσφατουρία » ἀξιόλογοι εἰς τὴν περίπτωσιν πρωτογενοῦς ὑπερπαραθυροειδισμοῦ, δὲν ἀντικατοπτρίζουσι πλέον τὴν πραγματικότητα οὔτε κατὰ τὴν νεφρικήν μορφήν ἣτις συνοδεύεται ἀντιθέτως ὑπὸ ἀσβεστιαμίας ἐλάχιστα ἢ οὐδόλως μεταβλημένης, ὑπερφωσφαταιμίας καὶ ὑποφωσφατουρίας οὔτε κατὰ τὴν σιτιογενῆ μορφήν κατὰ τὴν ὁποῖαν ἐκτὸς μιᾶς ἀσβεστιαμίας ἄνευ μεγάλης ἰδιομορφίας, παρατηρεῖται ὑπερφωσφαταιμία καὶ ὑποφωσφατουρία.

Τέλος, ἐὰν ὑπὸ τὸ φῶς τῶν γεγονότων τούτων, φαίνεται ὅτι ὁ ὑπερπαραθυροειδισμὸς διαδραματίζει κεφαλαιώδη ρόλον εἰς τὴν γένεσιν τῆς ἰνώδους ὀστίτιδος τῶν ζώων, δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ τὸ αὐτὸ διὰ τὴν συμβολὴν τοῦ ὑποπαραθυροειδισμοῦ εἰς τὰς τετανίας αἱ ὁποῖαι εἶναι τόσο συχναὶ εἰς τὴν Κτηνιατρικὴν κλινικὴν. Ἐπεμβαίνει ἀσφαλῶς εἰς τὴν δημιουργίαν τινων ἐξ αὐτῶν, ἀλλὰ κατόπιν τῶν προσφάτων ἐρευνῶν, φαίνεται ὅτι τὸ παθογενετικὸν πρόβλημα τῶν νευρικών τούτων διαταραχῶν δὲν δύναται νὰ προσαρμοσθῇ πρὸς μίαν ἀντίληψιν ἐμπνεομένην ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τὴν πειραματικὴν τετανίαν τὴν παραγομένην κατόπιν ἐξαιρέσεως τῶν παραθυροειδῶν.

K.B.T.

R É S U M É

Hyperparathyréoses animales *

P a r

F. L i é g e o i s

Prof. à l'École de Méd. Vétérinaire

Gureghem - Bruxelles

L'éminent savant Belge dans cette étude sur les hyperparathyréoses animales, insiste sur le fait qu'il n'y a pas de parallélisme entre les données cliniques et expérimentales en ce qui concerne l'ostéofibrose et la tétanie chez les animaux.

Avant d'aborder en détail l'étude de ces deux processus morbides il examine le problème des hyperparathyroïdies primitive et secondaire et conclue que tandis que la première sous forme d'adénome est plus rare et même contestée par certains auteurs, la seconde n'est pas exceptionnelle ainsi qu'il fut démontré par Liégeois & Derivaux.

Dans la suite il décrit les deux formes principales rénale et alimentaire mises en évidence par les auteurs précités et remarque qu'on doit être très prudent dans l'interprétation des tests humoraux de l'hyperparathyroïdie car si ces tests sont valables dans les cas d'hyperparathyroïdie primitive ils ne le sont plus dans la forme rénale ni dans la forme alimentaire.

Enfin, en terminant cette étude l'auteur dit que « S'il apparaît à

* L'article ci-dessus fut publié au No de Juin 1951 du périodique «Le Medecin Français» et est reproduit grâce à l'aimable autorisation de l'auteur.

la lumière de tous ces faits que l'hyperparathyroïse joue un rôle capital dans l'ostéofibrose des animaux, on ne peut jusqu'à présent en dire autant de l'intervention de l'hypoparathyroïse dans les tétanies si fréquentes en clinique vétérinaire; elle intervient certes dans certaines d'entre elles, mais il semble bien, à la suite des recherches récentes, que le problème pathogénique de ces troubles nerveux ne puisse s'accomoder d'une conception s'inspirant exclusivement de la tétanie parathyroïde expérimentale».

ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ὑπὸ

Δρος Π. Α. ΚΑΡΒΟΥΝΑΡΗ

Νομοκτηνιάτρου

Ἡ Ὑγειονομικὴ Κτηνιατρικὴ Νομοθεσία, ἀφ' ἧς ἐτέθησαν αἱ βάσεις αὐτῆς, κυρίως δὲ διὰ τοῦ Ν. 248)1914 «Περὶ ὀργανώσεως τῆς Ζωοτεχνικῆς καὶ Κτηνιατρικῆς Ὑπηρεσίας», ἐσημείωσε μέχρι σήμερον σημαντικὴν βελτίωσιν. Αὕτη ἐπετεύχθη διὰ τῶν τροποποιήσεων καὶ συμπληρώσεων, τὰς ὁποίας ὑπέστη κατὰ τὴν διαρρυσάσαν τεσσαρακονταετίαν, καὶ αἱ ὁποῖαι ὑψηγορεύθησαν ἐκ τῶν παρατηρήσεων κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς, ἐκ τῆς ἐξελίξεως τῶν μεθόδων καταπολεμήσεως τῶν νόσων, ἐκ τῶν κατὰ καιροὺς δημιουργηθεισῶν ἀναγκῶν, ἐκ τῆς ἀνάγκης νέας διαρρυθμίσεως τῶν Ὑπηρεσιῶν, ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι νόσοι τινὲς τῶν ζῶων προσέλαβον ἀπειλητικὸν χαρακτῆρα διὰ τὴν δημοσίαν ὑγίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν τῆς χώρας καὶ πρὸ παντὸς ἐκ τῶν νεωτέρων προσκλήσεων τῆς Ἐπιστήμης. Τοῦτο ὅμως εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν αὔξησιν τοῦ ὄγκου αὐτῆς, εἰς τρόπον ὥστε, ἐπειδὴ οὐδεμία ἐργασία συγκεντρώσεως καὶ ταξινομήσεως αὐτῆς ἐγένετο, νὰ καθίσταται δυσχερὴς ἡ ἀνεύρεσις τῶν ἰσχυουσῶν διατάξεων.

Τὴν ταξινόμησιν τῆς ἰσχυούσης Κτηνιατρικῆς Νομοθεσίας ἐπεχειρήσαμεν τὸ πρῶτον, ἐν τῇ εἰσηγήσει ἡμῶν: «Ἡ ἰσχύουσα σήμερον Κτηνιατρικὴ Νομοθεσία καὶ ἀπόψεις ὡς πρὸς τὴν σκοπιμότητα ἐνίων τροποποιήσεων αὐτῆς», εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Β' Κτηνιατρικὸν Συνέδριον (5 - 7 Μαΐου 1952). Πρὸς συμπλήρωσιν ταύτης δίδομεν εἰς τὴν δημοσιότητα τὴν παροῦσαν ἐργασίαν, τῇ προτροπῇ πλείστων συναδέλφων, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐκτίθεται ἐν περιλήψει ἡ ἰσχύουσα νομοθεσία ἢ ἀφορῶσα εἰς τὴν καταπολέμησιν τῶν μεταδοτικῶν νόσων τῶν ζῶων καὶ τὸν ἔλεγχον τροφίμων ζωϊκῆς προελεύσεως, κατὰ τρόπον, ὥστε νὰ εἶναι εὐχερῶς δυνατὴ ἡ ἀνεύρεσις, ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως, τῶν διατάξεων, αἱ ὁποῖαι ἰσχύουν εἰς ἐκάστην εἰδικὴν περιπτώσιν.

ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΕΠΙΖΩΤΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Περὶ τῆς καταπολεμῆσεως τῶν μεταδοτικῶν νόσων τῶν ζῶων προέβλεψε, τὸ πρῶτον, τὸ, ἐπέχον θέσιν Νόμον, Β.Δ. τῆς 31-12-1836 «Περὶ δημοτικῆς ἀστυνομίας», διὰ τοῦ ἄρθρου 56, καθ' ὃ: «Διατάττονται πρὸς τούτοις ἰδιαιτέρως καὶ καθίστανται ὑπόχρεοι αἱ ἀστυνομικαὶ ἀρχαὶ 1) νὰ ὑποστηρίζωσι δραστηρίως παντοῦ τὰς λοιμοκαθαριστικὰς Ἀρχάς... 5) εἰς τὴν κατάσχεσιν καὶ ἐπιθεώρησιν ζῶων ὑπόπτων κολλητικῶν νόσων καὶ τὴν θανάτωσιν τῶν τοιούτων, 6) εἰς τὴν κατόρυξιν τῶν ἐρριμένων ἐπὶ τῶν ὁδῶν ἢ πλησίον κατοικιῶν ζῶων», καὶ τοῦ ἄρθρου 83, καθ' ὃ: «Ἀνίσως συμβῆ ἑπιδημία εἰς τὰ ζῶα, αἱ Ἀστυνομικαὶ Ἀρχαὶ δὲν πρέπει νὰ περιορίζωνται εἰς τὴν ἐξακριβῶσιν τῶν παραβάσεων τοῦ νόμου περιλαμβανομένων εἰς τὰ ἄρθρα 574, 575, 576 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, ἀλλὰ πρὸ πάντων χρεωστοῦν νὰ διατάττωσι τὰ ἀπαιτούμενα προφυλακτικὰ μέτρα καὶ νὰ συμμορφῶνται μὲ τοὺς περὶ τούτου ἐνεστῶτας κανονισμούς», ἀκολουθῶς δὲ ὁ Νόμος ΒΡΚΑ' τῆς 30-2-1892 «Περὶ τελωνιακοῦ δασμολογίου», διὰ τοῦ ἄρθρου 8, κατὰ τὸ ὅποιον: «Διὰ Β. Δ. ἐκδιδομένων τῇ προτάσει τῶν Ὑπουργῶν Ἐσωτερικῶν καὶ Οἰκονομικῶν δύναται ν' ἀπαγορευθῆ ἢ εἰσαγωγή φυτῶν ἢ ζῶων ἢ οἰωνδήποτε ἄλλων ἀντικειμένων, λόγῳ τῆς ἀπὸ μολύσματος ἢ ἀσθενείας προφυλάξεως τῆς δημοσίας ὑγείας, τῆς γεωργίας καὶ τῆς κτηνοτροφίας, ἐπὶ ταῖς ὑπὸ τῶν ἐν ἰσχύϊ ὑγιονομικῶν ἢ εἰδικῶν νόμων προβλεπομένων ποιναῖς». Ἐν συνεχείᾳ δὲ διὰ τοῦ Νόμου ΓΨΚΔ' τῆς 28-4-1910 «Περὶ συστάσεως Ὑπουργείου Γεωργίας, Ἐμπορίου καὶ Βιομηχανίας», ἀφηρέθησαν ἀπὸ τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ ὑπήχθησαν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ συσταθέντος Ὑπουργείου, κατὰ τὸ ἄρθρον 2 παρ. ε' τοῦ Νόμου τούτου: «Ἡ ἀστυνομία τῶν ἐπιζωοτιῶν καὶ ἡ κτηνιατρικὴ ὑπηρεσία τοῦ Κράτους».

Εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ἀνωτέρω νόμων ἐξεδόθη τὸ Β.Δ. τῆς 17-2-14 «Περὶ γενικῶν διατάξεων καὶ μέτρων κατὰ τῶν μεταδοτικῶν νόσων τῶν κατοικιδίων καὶ ἀγροτικῶν ζῶων», διὰ τῶν διατάξεων τοῦ ὁποίου ἐρρυθμίσθη λεπτομερέστερον ἡ καταπολέμησις τῶν λοιμοδῶν νόσων τῶν ζῶων τὸν δὲ Ἀπρίλιον τοῦ ἰδίου ἔτους ἐδημοσιεύθη ὁ Νόμος 248)20-4-1914 «Περὶ ὀργανώσεως τῆς Ζωοτεχνικῆς καὶ Κτηνιατρικῆς Ὑπηρεσίας», ὑπαχθεῖσθαι εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, καὶ ἐπικολούθησαν τὰ εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ Νόμου τούτου ἐκδοθέντα Διατάγματα, διὰ τῶν ὁποίων ἐτέθησαν αἱ βάσεις τῆς λειτουργίας τῆς κεντρικῆς καὶ ἐξωτερικῆς Κτηνιατρικῆς Ὑπηρεσίας. Διὰ τοῦ ἐπακολουθήσαντος δὲ Νομοθ. Δ)τος τῆς 14-6-17 «Περὶ συστάσεως Ὑπουργείου Γεωργίας καὶ Δημοσίων Κτημάτων», μετονομασθέντος διὰ τοῦ Ν. 853)2-7-17 «Περὶ ὀργανισμοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας», εἰς Ὑπουργεῖον Γεωργίας, ἡ Κτηνιατρικὴ Ὑπηρεσία ἀφηρέθη ἐκ

τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, καὶ ὑπῆχθη ἐκ νέου εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1914 μέχρι τοῦ ἔτους 1936 ἡ καταπολέμησις τῶν μεταδοτικῶν νόσων τῶν ζῶων ἐνηργεῖτο βάσει τῶν διατάξεων : 1) τοῦ ὡς ἄνω Β.Δ. τῆς 17-2-14 «Περὶ γενικῶν διατάξεων καὶ μέτρων κατὰ τῶν μεταδοτικῶν νόσων τῶν κατοικιδίων καὶ ἀγροτικῶν ζῶων», τροποποιηθέντος μόνον κατὰ τὸ ἄρθρον 2 διὰ τοῦ Π.Δ. τῆς 5-5-26, διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὰς 11 νόσους, τὰς προβλεπομένας ὡς μεταδοτικὰς, καὶ ἐτέρων 20 τοιούτων, καὶ 2) τοῦ Νομ. Δ. τῆς 26-8-1919 «Περὶ ἀποζημιώσεως τῶν κατόχων σφαζομένων ζῶων, ὑπόπτων ἐκ πανάλους τῶν βοῶν», τροποποιηθέντος κατὰ τὸ ἄρθρον 2 ὑπὸ τοῦ Νομ. Δ. τῆς 21-1-1926.

Τὸ ἔτος 1936 ὑπῆρξεν ἡ ἀφετηρία τῆς ἐκδόσεως σειρᾶς Νόμων καὶ Διαταγμάτων, ἀναφερομένων εἰς τὴν πρόληψιν καὶ καταστολὴν τῶν μεταδοτικῶν νόσων τῶν ζῶων· ὁ δημοσιευθεὶς Ἄν. Ν. τῆς 23-1-36 «Περὶ συμπληρώσεως τοῦ Νόμου 248)1914 «Περὶ ὀργανώσεως τῆς Ζωοτεχνικῆς καὶ Κτηνιατρικῆς Ὑπηρεσίας» (Φ.Ε.Κ. 47Α/24-1-36), ἀναφέρεται σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς καταπολεμήσεως τῶν ἐπιζωοτιῶν. Εἰς ἐκτέλεσιν δὲ τοῦ Νόμου τούτου καὶ τοῦ Ν. 248)1914, ἐξεδόθη τὸ Β. Δ. τῆς 26-3-36 «Περὶ μέτρων πρὸς πρόληψιν καὶ καταστολὴν τῶν μεταδοτικῶν νόσων τῶν ζῶων» (Φ.Ε.Κ. 17Α/24-4-36), διὰ τοῦ ὁποῦ ἐρρυθμίσθησαν λεπτομερῶς τὰ τῆς καταπολεμήσεως τῶν ἐπιζωοτιῶν καὶ βάσει τῶν διατάξεων τοῦ ὁποῦ ἐνεργεῖται ἕκτοτε μέχρι σήμερον ἡ καταπολέμησις τούτων, καταργηθέντων τῶν σχετικῶν Διαταγμάτων τῆς 17-2-14 καὶ τῆς 5-5-26.

Τὸ Β.Δ. τῆς 26-3-36 ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς του : 1) Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 8-12-36 «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τινῶν τοῦ ἀπὸ 26-3-36 Β.Δ.» (Ρ.Ε.Κ. 548Α/19-12-36). 2) Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 15-9-37 «Περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινῶν τοῦ Δ)τος τῆς 8-12-36 (Φ.Ε.Κ. 380Α/28-9-37. 3) Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 116935) 21-8-37 ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας «Περὶ συμπληρώσεως πίνακος μολυσματικῶν νόσων» (Φ.Ε.Κ. 175Β/30-6-37), διὰ τῆς ὁποίας συνεπληρώθη ὁ πίναξ τῆς παρ. 1 τοῦ ἄρθρ. 4 τῶν μεταδοτικῶν νόσων τῶν ζῶων, διὰ τῆς προσθήκης τῆς μολυσματικῆς ἀγαλαξίας καὶ τῆς μολυσματικῆς ποδοδερμίτιδος τῶν αἰγοπροβάτων, τῶν στρογγυλίσσεων (γαστροεντερικῆς καὶ βρογμοπνευμονικῆς), τῆς διστομιάσεως, τῆς ἐλκώδους στοματίτιδος τῶν αἰγοπροβάτων, τῶν πυροπλασμιᾶσεων καὶ τῆς μολυσματικῆς ἀδενίτιδος τῶν ἵππων. 4) Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 5-4-38 «Περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τοῦ ἀπὸ 26-3-36 Β.Δ.» (Φ.Ε.Κ. 153Α/14-4-38). διὰ τοῦ ὁποῦ ἐτροποποιήθη οὐσιωδῶς ἡ παρ. 2 τοῦ ἄρθρ. 118, θεσπισθέντος τοῦ μέτρου τῆς πορπώσεως τῶν πασχουσῶν ἐκ τρυπανοσωματιᾶσεως φορβάδων καὶ τῶν

ἐμφανιζουσῶν ὑποπτα κλινικὰ συμπτώματα τῆς νόσου, ὡς καὶ τοῦ μέτρου τῆς σημάνσεως τῶν φορβᾶδων, αἱ ὁποῖαι παρουσιάζουν θετικὴν ὀρρολογικὴν ἀντίδρασιν καὶ τοῦ μέτρου τῆς χρησιμοποίησεως τούτων δι' ἀναπαραγωγὴν μόνον διὰ τεχνητῆς σπερμάτεγχύσεως. 5) Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 20-1-40 «Περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 1 παρ. 2 τοῦ Β. Δ. τῆς 15-9-37 (Φ.Ε.Κ. 34A/27-1-40) καὶ 6) Διὰ τοῦ Καν. Δ)τος τῆς 2-7-1941 «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τινων τοῦ ἀπὸ 26 3-36 Β.Δ. (Φ.Ε.Κ. 223A/5-7-41), διὰ τοῦ ὁποῖου κατηργήθησαν τὰ Β.Δ. τῆς 8-12-36, τῆς 15-9-37 καὶ τῆς 20-1-40, καὶ ἐτροποποιήθησαν ἔναι διατάξεις τοῦ Β.Δ. 26-3-36, ὡς ἀκολούθως: 1) Ἐτροποποιήθη τὸ ἄρθρον 35, ὅσον ἀφορᾷ τὸν τρόπον τοῦ ἐλέγχου τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένων κρεάτων νοσῶν, ἀλιπᾶστων ἢ συντετηρημένων, ὡς καὶ τῶν ἀκατεργάστων ἐρίων, ἐντέρων, τριχῶν κλπ. 2) ἐτροποποιήθη ἡ παρ. 1 τοῦ ἄρθρου 37, διὰ τῆς προσθήκης εἰς τοὺς δέκα μεθοριακοὺς σταθμούς, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιτρέπεται ἡ εἰσαγωγή ζώων εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος, πέντε εἰσέτι τοιούτων· 3) ἐτροποποιήθη τὸ ἄρθρ. 43, καθορισθέντος, ὅτι τὰ μετακινούμενα ζῶα ἀπὸ ἐνὸς Νομοῦ εἰς ἕτερον δέον νὰ συνοδεύωνται ὑπὸ ὑγειονομικοῦ πιστοποιητικοῦ τῶν Νομοκτηνιατρικῶν Ἀρχῶν, ἐφ' ὅσον τοῦτο δι' ἀποφάσεως τοῦ ἐπὶ τῆς Γεωργίας Ὑπουργοῦ ἢ θελε κριθῆ ἀναγκαῖον δι' ἔν ἢ πλείονα τμήματα τοῦ Κράτους· 4) ἀντικανεστάθησαν τὰ ἄρθρα 77 καὶ 78, διὰ τῶν ὁποίων καθωρίσθη ἡ ἐφεξῆς τηρητέα ἀγωγή τῶν Νομοκτηνιατρικῶν Ἀρχῶν κατὰ τὴν καταπολέμησιν τῆς μάλεως, ὡς καὶ ἡ διαδικασία τῆς θανατώσεως καὶ ἡ χορηγητέα ἀποζημιώσεις διὰ τὰ θανατούμενα λόγω μάλεως ζῶα καὶ 5) προσετέθησαν μετὰ τὸ ἄρθρον 119, τὰ ἄρθρα 119α καὶ 119β, διὰ τῶν ὁποίων καθωρίσθη ἡ διαδικασία τῆς ἀπογραφῆς καὶ τῆς ἀγοραπωλησίας τῶν μονόπλων τῶν Κοινοτήτων, ἐν περιπτώσει ἐμφανίσεως τρυπανοσωματίσεως.

Τὰ ἐν συνεχείᾳ ἐκδοθέντα Κανον. Δ)τα τῆς 5-5-43 (Φ.Ε.Κ. 140A/26-5-43) καὶ τῆς 17-1-44 (Φ.Ε.Κ. 51A/13-3-44) «Περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινων τοῦ ἀπὸ 26-3-36 Β.Δ.», ὡς καὶ τό, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἐκδοθὲν Β.Δ. τῆς 24 7-45 «Περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 2 παρ. 3 καὶ 4 τοῦ Δ)τος τῆς 17-1-44» (Φ.Ε.Κ. 195A/24-7-45), δὲν παρουσιάζουν ἀξιόλογον ἐνδιαφέρον, ὡς ἀναπροσαρμόσαντα, τὰ δύο, πρῶτα κατὰ τὴν περίοδον τῆς κατοχῆς καὶ τὸ τελευταῖον εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, τὰς χορηγουμένας ἀποζημιώσεις διὰ τὰ λόγω μάλεως καὶ κρυπτοκοκκιῆς λεμφαγγεΐτιδος θανατούμενα μόνοπλα καὶ τὰ ἐμβολιαστικὰ δικαιώματα τῶν Κτηνιάτρων δημοσίων ὑπαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας. Διὰ τοῦ ἐπακολουθήσαντος δὲ Β.Δ. τῆς 3-11-46 «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ἄρθρου Μόνου παρ. 1 καὶ 2 τοῦ Β.Δ. τῆς 24-7-45» (Φ.Ε.Κ. 340A/21-11-46), ἐγένετο νέα ἀναπροσαρμογὴ τῶν ἐμβολιαστικῶν δικαιω-

μάτων τῶν Κτηνιάτρων δημοσίων ὑπαλλήλων τοῦ Ἐπιχειρηματικοῦ Γεωργίας διὰ τὰς ὑπ' αὐτῶν διενεργουμένας ἐνδοτραχειακὰς ἐγγύσεις.

Διὰ τῶν κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη ἐκδοθέντων Β.Δ. ἐτροποποιήθησαν καὶ συνεπληρώθησαν οὐσιαστικῶς ἔναι διατάξεις τοῦ Β.Δ. τῆς 26-3-36, ὡς ἀκολουθῶς: 1) Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 24-2-49 «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν ἄρθρων 36 καὶ 37 τοῦ ἀπὸ 26-3-36 Β.Δ.» (Φ.Ε.Κ. 66Α/16-3-49), προσετέθησαν εἰς τοὺς λιμένας εἰσαγωγῆς καὶ ὑγειονομικοῦ κτηνιατρικοῦ ἐλέγχου, ὁ Βόλος, αἱ Καλάμαι, ἡ Ρόδος καὶ ἡ Σῦρος καὶ ὠρίσθησαν εἰδικοὶ χώροι εἰς ἕκαστον Μεθοριακὸν Σταθμὸν διὰ τὴν λειτουργίαν λοιμοκαθαρηθρίων ζώων. 2) Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 104918/17-6-50 Ἀποφάσεως τοῦ Ἐπιχειρηματικοῦ Γεωργίας «Περὶ καθορισμοῦ τῆς ψευδοπανώλους τῶν ὀρνίθων, ὡς μεταδοτικῆς νόσου» (Φ.Ε.Κ. 111Β/13-7-50), συνεπληρώθη ὁ πίναξ τῶν μεταδοτικῶν νόσων τῆς παρ. 1 τοῦ ἄρθρ. 4 διὰ τῆς προσθήκης τῆς ψευδοπανώλους τῶν πτηνῶν. 3) Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 4-1-51 «Περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 103 τοῦ ἀπὸ 26-3-36 Β.Δ.» (Φ.Ε.Κ. 37Α/29-1-51), ἀντικατεστάθη ἐξ ὀλοκλήρου τὸ ἄρθρον 103 καὶ ἐθεσπίσθη τὰ μέτρον τῆς ἀμέσου σφαγῆς, τῶν παρουσιαζόντων θετικὴν φυματινοαντίδρασιν εἰσαγομένων βοοειδῶν, ἀντὶ τῆς σημάσεως τούτων καὶ θέσεώς των ὑπὸ Κτηνιατρικὴν ἐπίβλεψιν 4) Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 19-7-51. «Περὶ τροποποιήσεως τῶν ἄρθρων 58 καὶ 59 τοῦ ἀπὸ 26-3-36 Β.Δ.» (Φ.Ε.Κ. 227Α/13-8-51), ἐτροποποιήθησαν ριζικῶς αἱ διατάξεις, αἱ ἀφορῶσαι τὴν καταπολέμησιν τῆς λύσσης, διὰ τῆς ὀλοκληρωτικῆς ἀντικαταστάσεως τῶν ἄρθρων 58 καὶ 59, καὶ καθωρίσθη ἡ τηρητέα ἀγωγή, ὅσον ἀφορᾷ τὴν θανάτωσιν τῶν κυνῶν καὶ γαλῶν, ἐπεβλήθη, ἐν περιπτώσει ἐμφανίσεως λύσσης, τὸ μέτρον τῆς ἀπογραφῆς τῶν κυνῶν, τῆς προσδέσεως ἐπὶ 80 ἡμέρας, καὶ ὁ ἐτήσιος ὑποχρεωτικὸς ἐμβολιασμὸς τούτων ὀλοκλήρου τῆς περιοχῆς ὡς καὶ ὁ ὑποχρεωτικὸς ἀντιλυσσικὸς ἐμβολιασμὸς τῶν εἰσαγομένων εἰς τὴν χώραν, ἠϋξήθη δὲ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς ἀπομονώσεως τῶν μηρυκαστικῶν, χοίρων καὶ μονόπλων καὶ ἐπεβλήθη ὁ ὑποχρεωτικὸς ἐμβολιασμὸς τούτων. 5) Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 21-1-1953 «Περὶ καθορισμοῦ ἐμβολιαστικῶν δικαιωμάτων» (Φ.Ε.Κ. 25Α/7-2-53), ἀναπροσηρμώθησαν τὰ ἐμβολιαστικὰ δικαιώματα τῶν Κτηνιάτρων Δημοσίων ὑπαλλήλων τοῦ Ἐπιχειρηματικοῦ Γεωργίας, διὰ τοὺς ἐκτελουμένους ἐμβολιασμούς, ὀροεπεμβάσεις καὶ ἐνδοτραχειακὰς ἐγγύσεις, ἐξηρέθησαν δὲ οἱ ἐμβολιασμοί, φυματινισμοὶ καὶ μαλαινισμοί, οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὰ ἄρθρα 78, 98, 104 καὶ 110 τοῦ Β.Δ. τῆς 26-3-36, οἱ ὅποιοι ἐνεργοῦνται δωρεάν καὶ 6) Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 6-10-54 «Περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ 26-3-36 Β.Δ.» (Φ.Ε.Κ. 268Α/22-10-54), προσετέθη μετὰ τὸ ἄρθρον 32, ἄρθρον 32α, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπαγορεύεται ἡ διατήρησις ζώων, προοριζομένων δι' ἀναπαγωγὴν ἢ πάχυνσιν ὡς καὶ γαλακτοφόρων, ἐντὸς σταύλων, ἐνθα ἐνσταυλίζονται ζῶα εἰσαγόμενα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἢ ἐσωτερικοῦ καὶ προοριζόμενα διὰ σφαγὴν.

Ἐξ ἄλλου αἱ διατάξεις τοῦ Β.Δ. τῆς 26-3-36, ὅσον ἀφορᾷ τὰ μέτρα πρὸς πρόληψιν καὶ καταστολὴν τοῦ ἀφθώδους πυρετοῦ, συνεπληρώθησαν διὰ τοῦ Ν. 3196/55 «Περὶ διατάξεων τινων ἀφορουσῶν τὴν καταπολέμησιν τοῦ ἀφθώδους πυρετοῦ» (Φ.Ε.Κ. 98Α/23-4-55), διὰ τοῦ ὁποίου προβλέπεται, πρὸς κατάσβεσιν τῶν ἀρχικῶν καὶ μεμονωμένων ἐστιῶν ἀφθώδους πυρετοῦ, ἡ θανάτωσις ἀπάντων τῶν ἐντὸς τῶν ἐστιῶν τούτων λοιμοβλήτων καὶ λοιμυπόπτων μηρυκαστικῶν καὶ χοίρων, ἡ χορηγητέα ἀποζημίωσις εἰς τοὺς ιδιοκτῆτας τούτων, ὡς καὶ ἡ δωρεὰν διενέργεια ὑποχρεωτικοῦ ἐμβολιασμοῦ κατὰ τοῦ ἀφθώδους πυρετοῦ.

Τέλος πρὸς συμπλήρωσιν τῆς Νομοθεσίας τῆς ἀφορώσης εἰς τὴν καταπολέμησιν τῶν ἐπιζωοτιῶν, μνημονεύομεν: 1) Τὸν Ν. 6246)34 «Περὶ Λοιμοκαθαρηθρίου ζῶων ἐν Πειραιεῖ», διὰ τοῦ ὁποίου ιδρύθη δημόσιον λοιμοκαθαρηθριον ζῶων ἐν Πειραιεῖ, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ ἐλέγχου τῆς ὑγείας τῶν ἐκ τῆς ἄλλοδαπῆς ἀφικνουμένων ζῶων εἰς Πειραιᾶ, ὡς καὶ τῶν ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς χώρας μεταφερομένων καὶ διὰ Πειραιῶς διερχομένων ἐν γένει ζῶων. 2) Τὸν Ἄν. Ν. 1653)39 «Περὶ ἰδρύσεως Λοιμοκαθαρηθρίων ζῶων καὶ τροποποιήσεως τοῦ Ν. 6246)34 (Φ.Ε.Κ. 113Α/23-3-39), ὡς καὶ τὸ Β.Δ. τῆς 9-10-39 «Περὶ ἰδρύσεως Λοιμοκαθαρηθρίων ζῶων» (Φ.Ε.Κ. 442Α/16-10-39) διὰ τῶν ὁποίων ηὔξηθη ὁ ἀριθμὸς τῶν Λοιμοκαθαρηθρίων ζῶων τοῦ Κράτους. 3) Τὸν Ἄν. Ν. 2177)40 «Περὶ προσλήψεως ἐργατικοῦ προσωπικοῦ διὰ τὴν καταπολέμησιν βαρειῶν ἐπιζωοτιῶν» (Φ.Ε.Κ. 12Α/9-1-40), διὰ τοῦ ὁποίου προβλέπεται ἡ πρόσληψις δι' ἀποφάσεως τῶν ἐπὶ τῆς Γεωργίας καὶ Οἰκονομικῶν Ὑπουργῶν, κατόπιν προτάσεως τοῦ ἀρμοδίου Νομοκτηνιάτρου, τοῦ ἀπαραιτήτου ἡμερομισθίου ἐργατικοῦ προσωπικοῦ διὰ τὴν καταπολέμησιν τῶν ἐπιζωοτιῶν. 4) Τὸ Β.Δ. τῆς 17-9-46 «Περὶ διαιρέσεως τῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας καὶ κατανομῆς τῶν ἀρμοδιοτήτων αὐτῶν» (Φ.Ε.Κ. 283Α/17-9-46), διὰ τοῦ ὁποίου τ' ἀφορῶντα τὴν λήψιν μέτρων πρὸς πρόληψιν καὶ καταστολὴν τῶν ἐπιζωοτιῶν, ὑπῆχθησαν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Τμήματος Λοιμοδῶν καὶ Παρασιτικῶν Νόσων τῆς Διευθύνσεως Κτηνιατρικῆς τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας. 5) Τὸ Β.Δ. τῆς 4-11-48 «Περὶ συστάσεως κτηνιατρικοῦ γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Γεωργίας» (Φ.Ε.Κ. 288Α/5-11-48), τὸ ὁποῖον γνωμοδοτεῖ ἐπὶ λήψεως ἐκτάκτων μέτρων, τὰ ὁποῖα δεόν νὰ λαμβάνονται ἐκάστοτε πρὸς πρόληψιν καὶ καταπολέμησιν ἐπιζωοτιῶν, αἱ ὁποῖαι τείνουσι νὰ λάβουσι ἀπειλητικὰς διαστάσεις διὰ τὴν κτηνοτροφίαν τῆς χώρας, καὶ ἐπὶ λήψεως ἀπαγορευτικῶν μέτρων εἰσαγωγῆς ζῶων, ζωοκομικῶν προϊόντων καὶ εἰδῶν τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ εἶναι φορεῖς μεταδοτικῶν νόσων. 6) Τὸ Β.Δ. τῆς 2-2-35 «Περὶ περιορισμοῦ τῶν νόσων τῶν μελισσῶν καὶ περὶ ἐπιβολῆς μέτρων προληπτικῶν καὶ κατασταλτικῶν πρὸς περιστολὴν τούτων» (Φ.Ε.Κ. 43Α/13-2-35), διὰ τοῦ ὁποίου ἐξαρχακτηρίσθησαν ὡς μετα-

δοτικά αι νόσοι τῶν μελισσῶν: σήψις τοῦ γόνου (Ἀμερικανική καὶ Εὐρωπαϊκή), ἡ ἀκαρίαισις καὶ ἡ νοσεμίαςις καὶ διὰ τῶν διατάξεων τοῦ ὁποίου ἐρρυθμίσθη ἡ καταπολέμησις τούτων.

ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΔΩΔΙΜΩΝ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΣΕΩΣ

Περὶ τοῦ ἐλέγχου τῶν σφαγίων προέβλεψε, τὸ πρῶτον, τό, ἐπέχον θέσιν Νόμου, Β.Δ. τῆς 31-12-1836 «Περὶ δημοτικῆς ἀστυνομίας» διὰ τοῦ ἄρθρου 56, καθ' ὃ: «Διατάσσονται πρὸς τούτοις ἰδιαίτερος καὶ καθίστανται ὑπόχρεοι αἱ ἀστυνομικαὶ Ἀρχαὶ 1) . . . 3) εἰς τὴν σύστασιν ἰδιωτικῶν κρεοπωλείων καὶ προσδιορίζοντες τὸ μέρος ὅπου πρέπει νὰ μεταφέρεται τὸ αἷμα τῶν ζῶων καὶ τὰ λείψανα τῶν ἐσφαγμένων· 4) εἰς τὴν πώλησιν κρεάτων πολλὰ νέων ζῶων καὶ πεσόντων εἰς ἀσθενείας ἢ παλαιότητος»· περὶ δὲ τῆς ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας τῶν Σφαγείων προέβλεψεν ὁ Νόμος ΓΤΙ' 21-5-1908 «Περὶ σφαγείων καὶ ζωαγορᾶς».

Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Ν. 248)20 4-1914 «Περὶ ὀργανώσεως τῆς Ζωοτεχνικῆς καὶ Κτηνιατρικῆς Ὑπηρεσίας», καὶ εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἐδαφ. 6 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Νόμου τούτου, καθ' ὃ: «Εἰς τὸ Τμήμα τοῦτο (Ζωοτεχνικὸν καὶ Κτηνιατρικὸν) ὑπάγονται: 1) . . . 6) ἡ ὀργάνωσις ζωαγορῶν καὶ ἡ ἐπίβλεψις τῶν σφαγίων καὶ τῶν τροφίμων ζωϊκῆς προελεύσεως καὶ πᾶσα σχετικὴ ὑπηρεσία», ἐξεδόθη τὸ Β.Δ. τῆς 20-3-1917 «Περὶ ἐπιθεωρήσεως τῶν σφαγίων», βάσει τῶν διατάξεων τοῦ ὁποίου ἐνηργεῖτο μέχρι τοῦ ἔτους 1940 ἡ ἐπιθεωρήσις τῶν πρὸς διατροφήν σφαζομένων ζῶων, τροποποιηθὲν μόνον διὰ τοῦ Π.Δ. τῆς 29-10-34 «Περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ ἀπὸ 20-3-17 Β.Δ. «περὶ ἐπιθεωρήσεως σφαγίων». Εἰς ἐκτέλεσιν δὲ τοῦ ἰδίου Νόμου ἐπηκολούθησεν ἡ ἐκδοσις τοῦ Β.Δ. τῆς 9-7-14 «Περὶ ἐκτελέσεως τοῦ Ν. 248)1914», διὰ τοῦ ὁποίου τὰ τῆς λειτουργίας καὶ ἐποπτείας τῶν Σφαγείων ὑπῆχθησαν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Κτηνιατρικῆς Ὑπηρεσίας.

Μετὰ εἰκοσαετιάν περίπου ἐξεδόθη ὁ Ἀν. Ν. τῆς 23-1-36 «Περὶ συμπληρώσεως τοῦ Νόμου 248/1914» (Φ.Ε.Κ. 47Α/24-1-36), τοῦ ὁποίου τὸ ἐδαφ. 7 τοῦ ἄρθρου Μόνου ἀναφέρεται εἰς τὰ τοῦ ἐλέγχου τῶν ἐδωδίων ζωϊκῆς ἐν γένει προελεύσεως.

Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ἔτους 1940 μέχρι σήμερον ἡ ἐπιθεωρήσις τῶν σφαγίων ἐνεργεῖται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀπὸ 30-11-40 Β.Δ. «Περὶ ἐπιθεωρήσεως σφαγίων» (Φ.Ε.Κ. 419Α/6-12-40), ἐκδοθέντος εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ὡς ἄνω Ἀν. Ν. τῆς 23-1-36, διὰ τοῦ ὁποίου κατηργήθη τὸ Β.Δ. τῆς 20-3-17 καὶ ἐρρυθμίσθησαν ἐν λεπτομερείᾳ τὰ τοῦ κρεοσκοπικοῦ ἐλέγχου.

Τὸ ὡς ἄνω Β.Δ. τῆς 30-11-40 ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη, ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς του μέχρι σήμερον, ὡς ἀκολουθῶς: 1) Διὰ τοῦ Β. Δ. τῆς

17-3-41 «Περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ 30-11-40 Β.Δ. «περὶ ἐπιθεωρήσεως τῶν σφαγίων (Φ.Ε.Κ. 83Α/22-3-41), διὰ τοῦ ὁποίου, μετὰ τὸ ἄρθρον 3 προσετέθη ἄρθρον 3α ὑπὸ τὸν τίτλον «σφαγὴ ἐκτὸς τῶν Σφαγαίων», ρυθμί- ζαν τὰ τῆς σφαγῆς καὶ τοῦ κρεοσκοπικοῦ ἐλέγχου ἐκτὸς τῶν Σφαγαίων. 2) Διὰ τοῦ Καν. Λ)τος τῆς 12-10-41 «Περὶ ἐπιθεωρήσεως σφαγίων μονό- πλων καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τινων τοῦ Β.Δ. τῆς 30-11-40» (Φ.Ε.Κ. 402Α/20-11-41, διὰ τοῦ ὁποίου καθωρίσθη, ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ Β.Δ. τῆς 30-11-40 ἔχουν ἐφαρμογὴν καὶ προκειμένου περὶ σφαγίων μονόπλων, ἐρρυθ- μίσθη ἡ διαδικασία τῆς σφαγῆς καὶ ἐπιθεωρήσεως τούτων, καθωρίσθησαν ὁ τρόπος τῆς σφραγίσεως καὶ πωλήσεως τοῦ κρέατος τούτων ὡς καὶ αἱ νόσοι τῶν μονόπλων, ἡ διαπίστωσις τῶν ὁποίων συνεπάγεται τὴν κατάσχε- σιν ὀλοκλήρου τοῦ σφαγίου. 3) Διὰ τοῦ Καν. Λ. τῆς 7-8-43 «Περὶ τροπο- ποιήσεως τοῦ ἔδαφ. δ' τοῦ ἄρθρου 16 τοῦ Β.Δ. τῆς 30-11-40 (Φ.Ε.Κ. 284Α/30-8-43) καὶ τοῦ Καν. Λ. τῆς 15-1-44 «Περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 7-8-43 Καν. Λ. (Φ.Ε.Κ. 18Α/31-1-44). τὰ ὁποῖα εἶναι ἀνευ ἐνδιαφέροντος, ὡς ἀναπροσαρμόσαντα ἀπλῶς, κατὰ τὴν περίοδον τῆς κατοχῆς, τὴν ἀποζη- μίωσιν τῶν μελῶν τῆς ἀναθεωρητικῆς ἐπιτροπῆς ἐπανεξετάσεως κατασχο- μένων σφαγίων. 4) Διὰ τοῦ Καν. Λ. τῆς 17-5-44 «Περὶ ἀκυρώσεως τοῦ ἔδαφ. δ' τοῦ ἄρθρου 16 τοῦ ἀπὸ 30-11-40 Β.Δ.», καταργηθέντος ὑπὸ τοῦ Β.Δ. τῆς 19 6-47 «Περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἔδαφίου δ' τοῦ ἄρθρου 16 τοῦ ἀπὸ 30-11-40 Β.Δ. «περὶ ἐπιθεωρήσεως σφαγίων» ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων τοιούτων (Φ.Ε.Κ. 127Α/30-6-47), διὰ τοῦ ὁποίου καθωρίσθησαν τὰ τῆς ἀποζημιώσεως καὶ ὀδοιπορικῶν ἐξόδων τῶν μελῶν τῆς ἀναθεωρητικῆς ἐπιτροπῆς ἐπανεξετάσεων σφαγίων. 5) Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 7-2-1951 «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ Β.Δ. ἀπὸ 30-11-40» (Φ.Ε.Κ. 52Α/14-2-51) καταργηθέντος διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 7-7-52. 6) Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 7-7-52 «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ 30-11-40 Β.Δ.» (Φ.Ε.Κ. 189Α/16-7-52), διὰ τοῦ ὁποίου: α) ἀντικα- τεστάθη τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ Β.Δ. τῆς 30-11-40 καὶ ἐρρυθμίσθησαν λεπτομερῶς τὰ τῆς σφαγῆς τῶν ζώων ἐκτὸς τῶν Σφαγαίων ὡς καὶ τὰ τῆς ἐπιθεωρή- σεως τούτων· β) ἀντικατεστάθη τὸ ἄρθρ. 4 καὶ καθωρίσθη ἡ διαδικασία τῆς ἐπιθεωρήσεως τῶν μεταφερομένων ἐσφαγμένων ζώων ἐκ τοῦ ἐσωτε- ρικοῦ εἰς ἑτέρας πόλεις πρὸς κατανάλωσιν, ὡς καὶ τῶν μεταφερομένων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ· γ) προσετέθη εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου 16 παράγραφος, διὰ τῆς ὁποίας συμπληροῦνται αἱ διατάξεις περὶ κατασχέσεως καὶ ἐπανεξε- τάσεως σφαγίων· δ) καθωρίσθησαν τὰ τῆς σφραγίσεως τῶν δερμάτων τῶν σφαζομένων ζώων· ε) συνεπληρώθη τὸ ἄρθρ. 19 σχετικῶς μὲ τὴν τήρησιν τῶν βιβλίων καὶ δελτίων σφαζομένων ζώων καὶ κατασχομένων σφαγίων καὶ σπλάγχχνων· στ) ἐρρυθμίσθη λεπτομερῶς ὁ τρόπος τοῦ καθορισμοῦ τῆς κατη- γορίας τῶν σφαγίων καὶ καθωρίσθη ὁ τύπος τῶν σφραγίδων χαρακτηρισμοῦ

τῆς κατηγορίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει τὸ σφάγιον, ἀντικατασταθείσης τῆς α' παραγράφου τοῦ ἄρθρου 17. 7) Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 29-5-54. «Περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ 7-7-52 Β.Δ. «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ Β.Δ. τῆς 30-11-40» (Φ.Ε.Κ. 122Α/17-6-54), καταργηθέντος διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 1-6-55. 8) Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 1-6-55 «Περὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ ἀπὸ 7-7-52 Β.Δ.» (Φ.Ε.Κ. 160Α/27-6-55), διὰ τοῦ ὁποίου ἀντικατεστάθη τὸ ἄρθρον 6 τοῦ Β.Δ. τῆς 7-7-52, τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς κατηγορίας τῶν σφαγίων καὶ τὸν τύπον τῶν σφραγίδων χαρακτηρισμοῦ τῆς κατηγορίας, διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν διατάξεων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν σφράγιση τῶν κατηγοριῶν σφαγίων : βοείου καὶ βετουλίου, καὶ διὰ τῆς προσθήκης διατάξεων σχετικῶς μὲ τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν κατηγοριῶν τῶν σφαγίων, κριοῦ καὶ τράγου καὶ τὸν καθορισμὸν τοῦ τύπου τῶν σφραγίδων διὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τούτων, ὡς καὶ τῶν σφαγίων : χοίρου καὶ χοιριδίου γάλακτος, ὡς καὶ διὰ τῆς προσθήκης διατάξεως ἀπαγορευούσης τὴν ἀποκοπὴν τῆς κεφαλῆς τῶν σφαγίων, πρὸ τοῦ καθορισμοῦ τῆς κατηγορίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνίκει τοῦτο.

Περὶ τοῦ ἐλέγχου τῶν λοιπῶν ἐδωδίων ζωϊκῆς ἐν γένει προελεύσεως ἀρχικῶς προέβλεψε τὸ Β.Δ. τῆς 21-8-16 «Περὶ ἀστυκτηνιατρικῶν καθηκόντων τῶν Νομοκτηνιάτρων», ἀργότερον δὲ εἰδικῶς ἢ ἐπιθεώρησις τῶν ἰχθύων νοπῶν καὶ ἀλιπάστων, μαλακοστράκων καὶ ὄστρακοδέρμων ἐρρυσθίμιστα διὰ τοῦ Π.Δ. τῆς 29-10-34 «Περὶ ἐπιθεωρήσεως τῶν ἰχθύων, μαλακοστράκων καὶ ὄστρακοδέρμων» (Φ.Ε.Κ. 394Α/14-11-34).

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1941 μέχρι σήμερον ὁ ἐλεγχος τῶν τροφίμων ζωϊκῆς προελεύσεως, πλὴν τοῦ γάλακτος καὶ τῶν παραγῶν αὐτοῦ, ὡς καὶ ἡ ἐπιθεώρησις τῶν Ἐργοστασίων ἢ Ἰδρυμάτων βιομηχανικῆς κατεργασίας τῶν ἀκαταλλήλων πρὸς βρωσιν προϊόντων ζωϊκῆς προελεύσεως, ἐνεργεῖται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Καν. Δ)τὸς τῆς 30-7-41 «Περὶ ἀστυκτηνιατρικῶν καθηκόντων τῶν Κτηνιατρικῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας» (Φ.Ε.Κ. 264Α/6-8-41), διὰ τοῦ ὁποίου κατηργήθη τὸ Π.Δ. τῆς 29-10-34 καὶ ἐρρυσθίμιστα ὁ ἐλεγχος τῶν τεμαγίων κρεάτων καὶ σπλάγγων νοπῶν ἢ συντηρημένων σφαγίων, τῶν ὑποπροϊόντων τῶν σφαγίων (ἐντέρων, στομάχων καὶ ἄκρων), τῶν κρεατοπαρασκευασμάτων καὶ προϊόντων ἀλλαντοποιίας, τῶν ζωικῶν λιπῶν, τῶν ἐσφαγμένων ὀρνιθοειδῶν καὶ θηραμάτων, τῶν ἰχθύων, τῶν μαλακίων καὶ μαλακοστράκων (νοπῶν, ἀλιπάστων καὶ συντηρημένων) καὶ τῶν ψῶν.

Τὸ ὡς ἄνω Καν. Δ)μα τῆς 30-7-41 ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη μέχρι σήμερον ὡς ἀκολούθως: 1) Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 7-2-51 «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ 30-7-41 Β.Δ. «περὶ ἀστυκτηνιατρικῶν καθηκόντων τῶν κτηνιατρικῶν Ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Γεωρ-

γίας» (Φ.Ε.Κ. 52Α/14-2-51) καὶ 2) Διὰ τοῦ Β.Δ. τῆς 7-7-52 «Περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 30-7-41 Β.Δ.» (Φ.Ε.Κ. 189Α/16-7-52), διὰ τοῦ ὁποίου καθορίθη τὸ Β.Δ. τῆς 30-7-41 καὶ διὰ τοῦ ὁποίου καθωρίσθησαν ἡ διαδικασία τῆς κατασχέσεως, ἀναθεωρήσεως καὶ καταστροφῆς τῶν κρινομένων, ὡς ἀκαταλλήλων πρὸς βρώσιν ἐδωδίων προϊόντων ζωικῆς προελεύσεως, αἱ παρασιτώσεις τῶν ἰχθύων ἐν γένει, αἱ ὁποῖαι συνεπίγονται τὴν ὀλικὴν κατάσχεσιν τούτων, ὁ τρόπος τῆς ἐπιθεωρήσεως τῶν προοριζομένων νὰ ἐξαχθῶσιν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν προϊόντων ζωικῆς ἐν γένει προελεύσεως, ὁ τρόπος τῆς σφραγίσεως τῶν κιβωτίων, τῶν δεμάτων καὶ τῶν κυτίων τῶν προοριζομένων πρὸς ἐξωγωγὴν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ὁ τύπος τῆς σφραγίδος ὡς καὶ τὰ σημεῖα ἐξαγωγῆς.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν σφαγίων καὶ τὸν ἔλεγχον τῶν τροφίμων ζωικῆς προελεύσεως ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ, ἔχουσιν ἐφαρμογὴν αἱ διατάξεις: 1) Τοῦ Ν. 1319)44 «Περὶ συστάσεως Ἑπιθεωρήσεως Ἑλέγχου καὶ Ἐπιθεωρήσεως Ἀστυκτηνιατρικῆς Ἑπιθεωρήσεως (Φ.Ε.Κ. 65Α/25-3-44), διὰ τοῦ ὁποίου καθωρίσθη, ὅτι ἡ συσταθεῖσα Ἑπιθεωρήσεως Ἑλέγχου καὶ Ἐπιθεωρήσεως Ἀστυκτηνιατρικῆς Ἑπιθεωρήσεως Ἀστυνομίας Πόλεων, ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ Ἀρχηγείου Ἀστυνομίας Πόλεων καὶ 2) Τοῦ, εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ὡς ἄνω Νόμου καὶ τοῦ Νόμου 941)43, ἐκδοθέντος Β.Δ. τῆς 13-8-47 «Περὶ ἐλέγχου καὶ ἐπιθεωρήσεως ἀστυκτηνιατρικῆς ὑπηρεσίας, ἀστυκτηνιατρικῶν καθηκόντων κλπ» (Φ.Ε.Κ. 181Α/21-8-47), διὰ τοῦ ὁποίου καθωρίσθησαν τὰ καθήκοντα τοῦ Προϊσταμένου τῆς Ἀστυκτηνιατρικῆς Ἑπιθεωρήσεως Ἀστυνομίας Πόλεων, ἐγένετο ἡ κατανομή τῶν παρὰ τῇ Ἀστυνομίᾳ Πόλεων κτηνιάτρων κατὰ Ἀστυνομικὰς Διευθύνσεις καὶ καθωρίσθησαν τὰ καθήκοντα τούτων, συνιστάμενα εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν πρὸς δημοσίαν διατροφὴν σφαζομένων ζώων ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς οἰκείας Ἀστυνομικῆς Διευθύνσεως, εἰς τὴν ἐπίβλεψιν τῆς τάξεως, καθαριότητος καὶ ἀπολυμάνσεως τῶν Σφαγείων, εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν εἰς τὰ κρεοπωλεῖα ἐκτεθειμένων πρὸς πώλησιν κρεάτων καὶ σπλάγγων, εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν κρεοτοπαρασκευασμάτων, ὡς καὶ τῶν καταστημάτων καὶ ἀποθηκῶν, εἰς τὰς ὁποίας εὐρίσκονται τρόφιμα ζωικῆς ἐν γένει προελεύσεως, καὶ τέλος τῶν Ἐργοστασίων καὶ Ἐργαστηρίων παραγωγῆς εἰδῶν γαλακτομίας.

Τέλος πρὸς συμπλήρωσιν τῆς Νομοθεσίας τοῦ ἐλέγχου ἐδωδίων ζωικῆς προελεύσεως σημειοῦμεν, ὅτι ἔχουν ἐφαρμογὴν καὶ αἱ διατάξεις: 1) Τοῦ Νόμου 327)43 «Περὶ συμπληρώσεως τῆς ὀργανώσεως τῆς Διευθύνσεως Κτηνοτροφίας τοῦ Ἑπιθεωρητοῦ Γεωργίας» (Φ.Ε.Κ. 205Α/14-7-43), διὰ τοῦ ἄρθρου 19 τοῦ ὁποίου καθωρίσθη ὅτι ὁ ἔλεγχος τῶν τροφίμων ζωικῆς προελεύσεως ἐκτελεῖται, ἐν ἑλλείψει δημοσίων ἢ ἰδιωτικῶν κτηνιάτρων, ὑπὸ ἰατρῶν τῆς Ἑπιθεωρητικῆς Ἑπιθεωρήσεως τοῦ Κράτους ἢ καὶ ἰδιωτῶν τοιούτων, ἀνετέθη δὲ ἡ ἐργαστηριακὴ ἔρευνα ἢ ἀφορῶσα εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν

ἐδωδίων ζωϊκῆς προελεύσεως εἰς τὸ Κτηνιατρικὸν Μικροβιολογικὸν Ἴνστι-
 τούτου καὶ τὰ κατὰ τόπους Κτηνιατρικὰ Μικροβιολογικὰ Ἐργαστήρια.

2) Τοῦ Νόμου 1503/44 «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ὑπ' ἀριθ. 327)43 Νόμου» (Φ.Ε.Κ. 134Α/3-7-44), διὰ τοῦ ἀρθρου 1 παρ. 6 τοῦ ὁποίου, προσετέθη εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ Νομοκτηνιάτρου, ἡ ἐπιθεώρησις τῶν βουστασίων, προβατοστασίων καὶ αἰγοστασίων, ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἔλεγχον τῆς υγείας τῶν γαλακτοπαραγωγῶν ζώων, ἰδίᾳ δέ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν φυματίωσιν, στρεπτοκοκκικὴν μαστίτιδα καὶ βρουκελλώσεις τῶν γαλακτοφόρων ἀγελίδων, ὡς καὶ τὸν μελιταῖον πυρετὸν τῶν αἰγῶν καὶ προβάτων. 3) Τοῦ Α.Ν. 1910)51 «Περὶ προσόδων τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων» (Φ.Ε.Κ. 221Α/7-8-51), διὰ τοῦ ὁποίου προβλέπεται ἡ ἴδρυσις εἰς τοὺς Δήμους καὶ τὰς Κοινοτήτας Σφαγείων, πληροῦντων τὰς ἀπαιτήσεις διὰ τὴν χρῆσιν διὰ τὴν ὁποίαν προορίζονται καὶ λειτουργούντων ἐπὶ τῇ βάσει συγχρονισμένων συστημάτων τοῦ εἴδους των καὶ σχεδίου ἐγκρινομένου ὑπὸ τοῦ Ἐπιχειρηματικοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ καθωρίσθη, ὅτι ἡ υγειονομικὴ ἐπίβλεψις τῶν Σφαγείων ἐνεργεῖται ὑπὸ τῶν Ἀστυνομικῶν Ἀρχῶν, ἐπικουρουμένων ὑποχρεωτικῶς παρὰ τῶν Κτηνιάτρων τοῦ Δημοσίου, καὶ ὅτι ἀπαγορεύεται ἡ ἐκτὸς τῶν Σφαγείων σφαγὴ καὶ τῶν πρὸς ἐμπορίαν προοριζομένων πτηνῶν. 4) Τοῦ Ν.Δ. 3033)54 «Περὶ τῶν ἐσόδων τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων» (Φ.Ε.Κ. 258Α/14-10-54), διὰ τοῦ ὁποίου προσετέθη διάταξις εἰς τὸ ἀρθρον 3 τοῦ Ν. 1910)51, καθ' ἣν τὸ σχέδιον ἰδρύσεως τῶν Δημοτικῶν καὶ Κοινοτικῶν Σφαγείων ἐγκρίνεται ὑπὸ τοῦ Ἐπιχειρηματικοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, μετὰ γνώμην τῆς Κτηνιατρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐπιχειρηματικοῦ Γεωργίας. 5) Τοῦ Κώδικος τοῦ Γενικοῦ Χημείου τοῦ Κράτους «Περὶ τροφίμων, ποτῶν, καὶ ἀντικειμένων κοινῆς χρήσεως» (Φ.Ε.Κ. 84Β/22-5-41), διὰ τοῦ ὁποίου καθωρίσθησαν οἱ κανόνες δειγματοληψίας (λήψις δείγματος, συσκευασία, σφράγισις, σύνταξις πρωτοκόλλου καὶ δελτίου δειγματοληψίας) ὡς καὶ οἱ ὅροι, τοὺς ὁποίους δεόν νὰ πληρῶσι τὰ εἰς τὴν κατανάλωσιν προσφερόμενα ἐδωδима ζωϊκῆς ἐν γένει προελεύσεως, ἦτοι: τὸ γάλα (νωπὸν, συμπετυκνωμένον, εἰς κόνιν), τὸ ἀφρόγαλα, ἡ γιανόρτη, ἡ κρέμα, ὁ τυρὸς (μαλακός, σκληρός), τὸ βούτυρον (νωπὸν, μαγειρικῆς τετηγμένον ἢ ἄτηκτον), τὰ ζωϊκὰ λίπη ἐν γένει, ὁ ἀλίπαστος βακαλάος, οἱ τεταριχευμένοι ἰχθύες ἐν γένει, τὰ τεταριχευμένα ὡὰ ἰχθύων, τὰ συντηρημένα τρόφιμα, τὰ ὡὰ καὶ τὰ εἶδη ἀλλαντοποιίας, τὰ ὁποῖα κατατάσσονται εἰς κατηγορίας (τύποι Ἑλληνικοί, τύποι διεθνεῖς, καπνιστὰ κρέατα), καθωρίσθησαν δὲ καὶ αἱ μέθοδοι ἐξετάσεως τούτων ἐπίσης καθωρίσθη, ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ παρασκευάζῃ εἶδη ἀλλαντοποιίας, τὰ ὁποῖα προορίζει δι' ἐμπορίαν, ἄνευ εἰδικῆς ἀδείας ἐκδομένης ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Χημείου τοῦ Κράτους 6) Τοῦ Β.Δ. τῆς 17-9-46 «Περὶ διαιρέσεως τῶν Ἐπιχειρησῶν τοῦ Ἐπιχειρηματικοῦ Γεωργίας καὶ κατανομῆς τῶν ἀρμοδιοτήτων αὐτῶν» (Φ.Ε.Κ. 283Α/17-9-46), διὰ τοῦ ὁποίου

ὑπῆχθησαν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Τμήματος Ἀστυκτηνιατρικῆς Ἑπιχειρήσεως τῆς Διευθύνσεως Κτηνιατρικῆς τοῦ Ἑπουργείου Γεωργίας τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν προϊόντων ζωικῆς προελεύσεως ὡς καὶ τὴν ἴδρυσιν καὶ λειτουργίαν τῶν Σφαγείων. 7) Τοῦ Β.Δ. τῆς 15-4-38 «Περὶ κανονισμοῦ ὑγιεινῆς καὶ Σφαγείων» (Φ.Ε.Κ. 180Α/2-5-38), διὰ τοῦ ὁποίου καθωρίσθησαν τὰ τῆς διατάξεως, ὑδρεύσεως, καθαρισμοῦ καὶ ἀπολυμάνσεως τῶν Σφαγείων. 8) Τοῦ Β.Δ. τῆς 3-12-38 «Περὶ κανονισμοῦ ὑγιεινῆς Ἐργαστηρίων ἀλλαντοποιίας» (Φ.Ε.Κ. 473Α/17-12-38), διὰ τοῦ ὁποίου καθωρίσθησαν τὰ τῆς διατάξεως, καθαριότητος, ἐπεξεργασίας τοῦ ὑλικοῦ κλπ. 9) Τῆς ὑπ' ἀριθ. 111271/26-7-48 Ἀποφάσεως τοῦ Ἑπουργείου Γεωργίας διὰ τῆς ὁποίας καθωρίσθη ὁ τρόπος ἀναγνωρίσεως τῶν διὰ δυναμίτιδος ἀλιευομένων ἰχθύων. 10) Τῆς ἀπὸ 18-8-54 Ἀποφάσεως τοῦ Ἑπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας «Περὶ ὄρων ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας Τυροκομείων» (Φ.Ε.Κ. 176Β/1-9-54), διὰ τῆς ὁποίας καθωρίσθη, ὅτι οἱ τυροκόμοι κατὰ τὴν προμήθειαν τοῦ γάλακτος, δεόν νὰ αἰτῶσι βεβαίωσιν τῶν Νομοκτηνιατρικῶν Ἀρχῶν, ὅτι τὰ ζῶα τῶν δὲν πάσχουν ἐκ νόσων, δυναμένων νὰ μεταδοθῶσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τοῦ γάλακτος. 11) Τῆς ὑπ' ἀριθ. 12284/27 Ἀγορανομικῆς Διατάξεως τῆς 17-3-54 «Περὶ καθορισμοῦ ὄρων λειτουργίας ψυγείων» (Φ.Ε.Κ. 70Β/6-4-54), διὰ τῆς ὁποίας καθωρίσθησαν ἡ θερμοκρασία καὶ ἡ ὑγραμετρικὴ κατάσταση, αἱ ἀπαιτούμεναι διὰ τὴν διαφύλαξιν εἰς τὰ ψυγεῖα τῶν ἐδωδίων ζωικῆς προελεύσεως καὶ 12) Τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 35683)24 Ἀγορανομικῆς Διατάξεως τῆς 9-3-54 «Περὶ ὠσοκοπήσεως ὧν τῆς ἡμέρας» (Φ.Ε.Κ. 64Β/30-3-54). Διὰ τῆς ὁποίας καθωρίσθησαν τὰ τῆς λειτουργίας τῶν ὠσοκοπικῶν κέντρων καὶ ὁ τρόπος ὠσοκοπήσεως καὶ σφραγίσεως τῶν ὧν τῆς ἡμέρας.

R É S U M É

Législation Sanitaire Vétérinaire

Par

Dr. P. A. Karvounaris

Vétérinaire Départemental

La Législation Sanitaire Vétérinaire a subie des profonds remaniements depuis, surtout la promulgation de la loi 248)1914 «Sur l'organisation du service Zootechnique et Vétérinaire», qui fut la base de l'organisation du Service Vétérinaire Sanitaire. Les observations durant son application, l'évolution des méthodes de lutte contre les maladies, le danger qu'elles ont présenté certaines maladies des ani-

maux pour la Santé Publique et l'Élevage, du fait de leur caractère malin etc., furent à l'origine des ces aménagements indispensables. Ainsi elle s'est alourdie de telle façon, qu'il est difficile de chercher les dispositions légales en vigueur, du fait aussi que, aucun travail, que puisse servir de guide, n'a pas été publié jusqu'aujourd'hui à ce sujet.

L'auteur se propose à la suite de son rapport au même sujet, au deuxième Congrès Vétérinaire d'Athènes (2-7 Mai 1952) et à la demande de plusieurs confrères, de remplir cette lacune, en publiant ce travail, dans lequel il passe en revue la Législation Sanitaire Vétérinaire depuis l'année 1836 jusqu'aujourd'hui, et qu'il divise en deux chapitres.

Au premier chapitre il traite la Législation Sanitaire Vétérinaire qui concerne la prévention et la lutte contre les maladies infectieuses des animaux, depuis l'année 1836 jusqu'aujourd'hui, il donne le résumé des lois et des décrets relatifs et insiste particulièrement sur les prescriptions qui modifient et complètent le décret du 26-3-36, qui sert de base aujourd'hui pour la lutte contre les maladies infectieuses des animaux.

Au second chapitre il passe en revue et il donne le résumé des lois et des décrets, qui concernent l'inspection des viandes, le contrôle sanitaire des aliments d'origine animale en général, et l'inspection sanitaire des Abattoirs et insiste surtout sur les dispositions légales en vigueur, qui modifient et complètent les décrets du 30-11-40, et du 30-7-41, qui servent de base pour le contrôle sanitaire vétérinaire des aliments d'origine animale.

Dans chaque chapitre l'auteur classifie avec soin la série des lois, décrets et arrêtés de la législation sanitaire vétérinaire de telle façon, que l'on puisse facilement chercher au Journal Officiel, les prescriptions en vigueur, applicables dans chaque cas particulier.

Η ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ ΤΟΥ ΗΜΙΟΝΟΥ

Ἵ π ό

ΕΜΜ. Α. ΜΑΤΘΑΙΑΚΗ

ἜΟλοι ἀσφαλῶς οἱ συνάδελφοι γνωρίζουν ποῖα εἶναι ἡ φυσιολογικὴ θερμοκρασία τοῦ ἡμίονου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἀφοῦ τὸ θέμα εἶναι γνωστόν, ἀπλοῦν καὶ εὐκόλως ἐλεγκτόν. θὰ φανῆ παράδοξον καὶ ἴσως μάλιστα κινδυνεύσω νὰ χαρακτηρισθῶ ὡς «γλαῦκ» Ἐθίναζε κομίζων», ἀσχολούμενος εἰς τὸ παρὸν σημεῖωμα μὲ ζήτημα ἐκ πρώτης ὄψεως πεπερασμένον. Πρέπει νὰ ἔχη ἐν τούτοις ὑποπέση εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν ἐχόντων σαφῆ πείραν τῆς πραγματικῆς φυσιολογικῆς θερμοκρασίας τοῦ ἡμίονου, ὅτι δὲν ὑφίσταται συμφωνία μεταξὺ τῶν δεδομένων τῆς κλινικῆς καὶ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ διάφορα ξένα κτηνιατρικὰ συγγράμματα.

ἘΟ Gratia¹ δὲν ἀναφέρει συγκεκριμένως τὸν ἡμίονον εἰς τὴν παράγραφον τῆς φυσιολογικῆς θερμοκρασίας τῶν οἰκοσίτων ζώων. Τὴν παράλειψιν ταύτην συνεπλήρωσε κατὰ τὰς παραδόσεις του ὁ καθηγητῆς G. Antoine, ἀμφοτέρου τῆς Κτηνιατρικῆς Σχολῆς Βρυξελλῶν, δώσας μέσην τιμὴν ταύτης 38°,5 - 39° C.

ἘΟ Laulanié² ἐπίσης, ἐνῶ σημειώνει τὴν θερμοκρασίαν 30 κατοικιδίων καὶ ἀγρίων ζώων, δὲν ἀναφέρει τὸν ἡμίονον. Οὔτε καὶ εἰς τὸ Vade-Mecum τῶν E. Nicolas καὶ A. Brion (8η ἔκδοσις) ἀναφέρεται αὕτη.

ἘΟ J. Marek³ σημειώνει μέσην τιμὴν τῆς φυσιολογικῆς θερμοκρασίας τοῦ μονόπλου τούτου, 38°,8 - 39° C, προσθέτων ἐντὸς παρενθέσεως: κατὰ τὸν Cadeac.

ἘΟντως ὁ Cadeac (Semiologie κ.λ.π. 1894) ἀναφέρει ὡς μέσον ὄρον 38°,8 - 39° C. Καὶ ὁ W. Steck⁴, τῆς Βέρνης, ἀναγράφει μέσον ὄρον θερμοκρασίας διὰ τὸν ἡμίονον 38°,5 - 39°, μὲ σημείωσιν ἐντὸς παρενθέσεως (ἐξέλεξις ἐπιθυμητή). Καὶ ἡ Βελγικὴ καὶ ἡ Γαλλικὴ καὶ ἡ Ἐλβετικὴ ὡς καὶ ἡ Οὐγγρογερμανικὴ Σχολὴ θεωροῦν συνεπῶς τὸ 38°,5 - 39° C ὡς ἀντι-

1) Propédeutique et Symptomatologie Spéciales (1911) σελ. 11.

2) Eléments de Physiologie (1905) σελ. 636.

3) Lehrbuch der Klinischen Diagnostik der Inneren Krankheiten der Haustiere (1937) σελ. 96.

4) Grundriss der Inneren Krankheiten des Pferdes (1951), σελ. 39.

προσωπεῦον τὸν μέσον ὄρον τῆς φυσιολογικῆς θερμοκρασίας τοῦ ἡμίονου. Καὶ οἱ Ἀγγλοσάξονες συγγραφεῖς φαίνεται ὅτι συμφωνοῦν μὲ τὰ ἀνωτέρω δεδομένα, ἐν κρίνῃ τις τοῦλάχιστον ἀπὸ τὸ Veterinary Diary τῆς Imperial Chemical (ICI) ὅπου σημειοῦται μέση θερμοκρασία τοῦ ἡμίονου 101°F ($38^{\circ},4\text{ C}$ περίπου). Δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀνεύρω εἰς τὰ προσιτά μου ἀγγλόγλωσσα κτηνιατρικὰ συγγράμματα οὐδαμοῦ σημειουμένην τὴν φυσιολογικὴν θερμοκρασίαν τοῦ ἡμίονου, οὔτε καὶ εἰς τὸ σύγγραμμα τῶν B. Malkmus καὶ Th. Oppermann (Κλινικὴ διαγνωστικὴ τῶν ἐσωτερικῶν νόσων τῶν κατοικιδίων ζώων-1944).

Ἐπειδὴ, ὅπως εἶπον, δὲν ὑφίσταται ὁμοφωνία μεταξὺ τῶν δεδομένων τούτων καὶ τῆς πραγματικῆς φυσιολογικῆς θερμοκρασίας τοῦ ἡμίονου, ἐθεώρησα ὅτι ἐπεβάλλετο νὰ διαλευκανθῇ πλήρως τὸ ζήτημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον, ὅσον καὶ ἂν φαίνεται ἀσήμαντον, δὲν ἐπιτρέπεται ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ ὑποτιμηθῇ, διότι κακὴ ἐκτίμησις ἢ ἄγνοια ἐνὸς βασικοῦ στοιχείου, τῆς θερμοκρασίας, κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς ὑγιεινῆς καταστάσεως τοῦ ἡμίονου, δύναται, ὅταν μάλιστα ἢ ὑπερθερμία, μικρὰ ἢ μεγάλη, ἰδίως ἢ μικρὰ, ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον στοιχεῖον διὰ νὰ θεμελιώσῃ ὁ κλινικὸς τὴν διάγνωσίν του—ὅπως συμβαίνει, ὡς γνωστόν, διὰ τὰς ἀπισσωματιάσεις καὶ τὰ μολυσματικὰ ἐν γένει νοσήματα—νὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἐσφαλμένα συμπεράσματα, ἥτοι εἴτε εἰς τὴν μὴ διάγνωσιν τῆς νόσου καὶ νὰ χαρακτηρισθῇ τὸ ζῶον ὑγιές, εἴτε καὶ εἰς ἐσφαλμένην τοιαύτην. Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἐπὶ ζημίᾳ τοῦ Ἐθνικοῦ, Ἰδιωτικοῦ ἢ Κρατικοῦ, Κεφαλαίου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μεγάλῃ βλάβῃ τοῦ κύρους τοῦ Κτηνιάτρου.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον προέβην εἰς τὴν τακτικὴν θερμομέτρησιν ὑγιῶν κλινικῶς καὶ ἐνηλίκων ἡμίονων ἐνὸς Λ.Ο.Μ., τελούντων ἐν ἀναπαύσει. Ἡ λήψις τῆς θερμοκρασίας, διὰ κοινοῦ ἱατρικοῦ θερμομέτρου, ἐγένετο δις τῆς ἡμέρας: τὴν πρωτὴν μεταξὺ 7-9 ὥρας καὶ τὸ ἀπόγευμα ἀπὸ 16-18 ὥρας, πάντοτε πρὸ τοῦ ποτίσματος καὶ τῆς παραθέσεως τῆς κριθοβρώμης, καὶ κατὰ δύο ἐποχάς: θερινὴν (τέλος Ἰουνίου) καὶ φθινοπωρινὴν (τέλος Σεπτεμβρίου). Κατὰ τὴν θερινὴν περιόδον ἐθερμομετρήθησαν 25 ἡμίονοι ἐπὶ 4 συνεχεῖς ἡμέρας ($25 \times 4 \times 2 = 200$ θερμομετρήσεις), κατὰ δὲ τὴν φθινοπωρινὴν 10 ἡμίονοι ἐπὶ 10 ἡμέρας ($10 \times 10 \times 2 = 200$ θερμομετρήσεις). Τοιοῦτοτρόπως ἔχομεν πλὴν τοῦ γενικοῦ μέσου ὄρου καὶ τὸν μέσον ὄρον τῆς ἀτομικῆς θερμοκρασίας 10 ἡμερῶν.

Μολονότι ὁ ἀριθμὸς τῶν γενομένων θερμομετρήσεων εἶναι περιορισμένος ὥστε νὰ ἐπιτρέπη τὴν ἐξαγωγήν συμπερασμάτων μεγάλης ἀξίας, παραθέτομεν τὰ βάσει τῶν ληφθέντων στοιχείων προκύπτοντα τοιαῦτα ἐμφαινόμενα εἰς τοὺς παρατιθεμένους δύο Πίνακας I καὶ II, καὶ ἔχοντα ἐν περιλήψει ὡς ἀκολούθως, εἰς κλίμακα Κελσίου.

Α'. Θερμὴ Περίοδος

α)	Κατωτέρα θερμομετρικὴ ἔνδειξις	Π.Μ.	36°,4
β)	» » »	Μ.Μ.	37°
γ)	Ἀνωτέρα » »	Π.Μ.	38°,6
δ)	» » »	Μ.Μ.	38°,8
ε)	Μέσος ὅρος θερμοκρασίας	Π.Μ.	37°,42
στ)	» » »	Μ.Μ.	37°,96

Β' Φθινοπωρινὴ Περίοδος

α)	Κατωτέρα θερμομετρικὴ ἔνδειξις	Π.Μ.	36°,7
β)	» » »	Μ.Μ.	37°,2
γ)	Ἀνωτέρα » »	Π.Μ.	37°,9
δ)	» » »	Μ.Μ.	38°,6
ε)	Μέσος ὅρος θερμοκρασίας	Π.Μ.	37°,35
στ)	» » »	Μ.Μ.	37°,88

Γενικὸς Μέσος ὅρος (400 θερμομετρήσ.) 37°,65

Αἱ κάτω τοῦ 37° C θερμομετρικαὶ ἔνδειξεις ἐσημειώθησαν εἰς ποσοτὸν 6% κατὰ τὸ θέρους καὶ 2% κατὰ τὸ φθινόπωρον (μέσος ὅρος 4%).

Αἱ ἄνω τοῦ 38° C θερμοκρασίαι παρατηρήθησαν εἰς ποσοτὸν 15,5% κατὰ τὸ θέρους καὶ 7,5% κατὰ τὸ φθινόπωρον (Μ.Ο. 11,5%).

Ἦτοι κατὰ τὴν θερμὴν περίοδον συνητήσαμεν τὸ μεγαλύτερον ποσοτὸν τῶν κατωτέρων καὶ τῶν ἀνωτέρων φυσιολογικῶν θερμομετρικῶν ἔνδειξεων. Καὶ διὰ μὲν τὰς τελευταίας, διπλασίας κατὰ τὸ θέρους, ἡ ἐξήγησις εἶναι δυνατὴ ἐκ τῆς ὑψηλῆς ἀτμοσφαιρικῆς θερμοκρασίας, ἣτις ἐπηρεάζει κατὰ τινα δέκατα τὴν φυσιολογικὴν θερμοκρασίαν τῶν ζώων, διὰ τὰς πρώτας ὅμως τὰς παρουσιαζομένας κατὰ 1° C κατωτέρας τῆς μέσης φυσιολογικῆς θερμοκρασίας, οὐδεμία ἱκανοποιητικὴ ἐξήγησις δύναται νὰ δοθῇ διὰ ζῶα ἐν ἀναπαύσει διαβιούντα. Ὁ Laulanie παραδέχεται τὴν Hypothermie Post-Laborem ἧτοι τὴν παροδικὴν πτώσιν τῆς θερμοκρασίας, μέχρις 1°,5 C, κάτω τῶν φυσιολογικῶν ὁρίων, εἰς περίοδον ἀναπαύσεως κατόπιν ἐντατικῆς ἐργασίας. Ἡ περίπτωσις ὅμως αὕτη δὲν ἀφορᾷ τὴν παροῦσαν ἐργασίαν.

Καὶ μία τελευταία παρατήρησις. Ἐκαστον εἶδος ὁμοιοθέρμων θηλαστικῶν ἔχει, ὡς γνωστὸν, καὶ ἰδίαν θερμοκρασίαν, κυμαινομένην, κατὰ τὸν Laulanie, ἀπὸ 37°,25, τοῦ ἀνθρώπου, μέχρι 40°,5 τοῦ λύκου (θερμοκρασίαι ὀρθοῦ). Προκειμένου περὶ τοῦ ἡμίονου προστίθεται ὅτι καὶ μεταξὺ τῶν ἀτόμων τοῦ εἴδους αὐτοῦ παρατηρήθη διαφορὰ θερμοκρασίας, ἀσήμαντος βεβαίως, ὅπως ἐμφαίνεται εἰς τὸν Πίνακα II, ὅπου σημειοῦται ἡ μέση θερμοκρασία ἐκάστου θερμομετρηθέντος ζώου ἐπὶ 10 ἡμέρας. Εὐρέθησαν ἡμίονοι μὲ μέσην θερμοκρασίαν πρωΐας 37°,22 (2)—37°,23 (1)—37°,29 (1)—

37°,30 (1) καὶ ἄλλοι μὲ ἀνωτέραν ἀκρόμη, πρῶτας ἐπίσης, ὅπως ὁ 5384 μὲ 37°,57 (διαφορὰ 0°,35 C). Εἰς τὰς ἀπογευματινὰς θερμομετρούσεις εὐρέθη μεγαλυτέρα ἀκρόμη διαφορὰ ἀτομικῶν μέσων θερμοκρασιῶν 10 ἡμερῶν: 38°,09 ὑψηλοτέρα καὶ 37°,67 χαμηλοτέρα (διαφορὰ 0°,42 C), Μεταξὺ τῶν μέσων θερμοκρασιῶν τῶν 25 ἡμιόνων τοῦ Πίνακος I δὲν παρατηρεῖται σχεδὸν διαφορὰ.

Δὲν εἶναι ὅμως ἄγνωστον ὅτι καὶ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων παρατηρεῖται ἐπίσης διαφορὰ εἰς τὴν φυσιολογικὴν θερμοκρασίαν τῶν διαφόρων ὑγιῶν ἀτόμων. Γνωρίζω ἄτομον τοῦ ὁποῖου ἡ θερμοκρασία κυμαίνεται μεταξὺ 35°,8—35°,9, πρῶτας καὶ 36°,3—36°,4, ἑσπέρας, ἐνῶ ὡς γνωστὸν ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ ἀνθρώπου (μασχάλης) εἶναι 36°,5 C.

Ἐν συμπεράσματι ἡ φυσιολογικὴ θερμοκρασία τοῦ ἡμιόνου, κυμαίνομένη μεταξὺ 37°—38° C κατὰ 84,5 % καὶ μὲ ἐξαιρέσεις τινὰς ἄνω τοῦ 38° (11,5 %) ἢ κάτω τοῦ 37° (4 %), εἶναι κατὰ μέσον ὄρον 37°,65 C.

Δύναται μάλιστα νὰ προστεθῇ ὅτι ἡ φυσιολογικὴ θερμοκρασία τῶν μονόπλων, γενικῶς, εἶναι ἐνιαία, μεταξὺ 37°,3—38° C, κατὰ μέσον ὄρον.

R É S U M É

La température physiologique du mulet

Par

Em. Mattheakis

Il y a une différence entre la température Physiologique réelle enregistrée chez des mulets sains et celle rapportée dans les différents traités Vétérinaires.

Certains auteurs (Gratia, Laulanié, Malkmus, Oppermann) ne font pas mention de la température de cet animal. D'après Cadéac, Marek, Antoine, et Steck la température physiologique du mulet est comprise entre 38°.5 et 39° C.

L'auteur a fait 400 mensurations de la température des mulets sains, au repos, en été et en automn et donne les chiffres suivants:

	Minimum	Maximum	Moyenne
Été	36°.4	38°.8	37°.6
Automne	36°.7	38°.6	37°.65

Valeur moyenne générale de 400 prises de température: 37°.65 C.

En conclusion, la température physiologique du mulet oscille entre 37° et 38° C dans un pourcentage de 84.5 %. 11.5 % des mulets examinés ont présenté une t° supérieure à 38° C et 4 % inférieure à 37° C.

Π Ι Ν Α Ξ Ι

Θερινὴ Περίοδος

α)α	Ἀριθ. Μητρ. ἡμιόν.	Θ ε ρ μ ο κ ρ α σ ί α ι							
		26-6-1953		27-6-1953		28-6-1953		29 6-1953	
		Π.Μ.	Μ.Μ.	Π.Μ.	Μ.Μ.	Π.Μ.	Μ.Μ.	Π.Μ.	Μ.Μ.
1	18214	37.1	38.1	37.2	38	38	37.5	37.8	37.9
2	14901	36.9	37	37	38	37	37.8	37.2	37.5
3	18610	37.4	38.8	37.5	38.5	37.4	38.1	38	37.9
4	4766	37	38.2	37	37.8	38	37.8	37	37.8
5	13150	37.3	38.2	37.6	37.9	37.7	37.9	37.2	37.8
6	15104	37.5	38	37.2	38	37	37.6	36.9	37.8
7	15040	37.6	37.8	37.5	37.8	36.7	37.6	37.1	38.1
8	15393	37.2	38.5	37.8	38.2	37	37.9	36.9	37.8
9	15172	37.3	38.2	36.9	38.1	37.2	37.9	37.4	37.8
10	12998	37.2	38.1	37.9	37.8	36.9	37.8	36.4	37.9
11	12698	37.6	38.5	38	38	38.1	38	37.2	37.8
12	1697	37.8	38.6	37	38.3	37.8	38.8	37.2	37.7
13	16095	37.5	38.1	38.6	38	36.7	37.8	36.9	37.8
14	18172	36.9	38.6	37	38	37.4	37.2	36.8	37.9
15	13000	37.2	38.2	36.9	37.9	37	37.8	37.8	37.9
16	14392	37.3	38.4	37.8	38	37.5	37.9	37.8	37.9
17	2070	37.6	38.4	37.1	37.8	37.8	37.9	37.9	37.7
18	18628	37.9	38.1	37	37.9	38.1	37.6	38	38
19	16114	37.8	38	36.7	38	37	37.8	37.5	37.8
20	12682	37.8	37.9	37.8	37.4	37.5	37.7	37.2	37.8
21	12870	37.5	38.4	37.7	37.9	37.9	37.8	37.6	37.9
22	7740	37.4	38.2	37.8	37.6	37	37.9	37.8	37.8
23	15873	38	38.7	38.1	38	38.5	38	37.8	37.8
24	16118	37.2	38	37.8	38.3	37	37.9	37.2	37.6
25	12586	37.8	38.1	38.2	38.2	38	37.9	36.9	37.9
Μέσος ὄρος		37.43	38.2	37.48	37.99	37.44	37.83	37.33	37.82

Π Ι Ν Α Κ Η
Φ θ ι ν ο π ω ρ ι ν ῆ π ε ρ ι ο δ ο ς

№	4122		4015		4663		6625		8868		5384		4170		17445		17494		2912		
	Π.Μ.	Μ.Μ.	Π.Μ.	Μ.Μ.	Π.Μ.	Μ.Μ.	Π.Μ.	Μ.Μ.	Π.Μ.	Μ.Μ.	Π.Μ.	Μ.Μ.	Π.Μ.	Μ.Μ.	Π.Μ.	Μ.Μ.	Π.Μ.	Μ.Μ.	Π.Μ.	Μ.Μ.	
1	20-9-53	36.7	38.3	37	38	37.5	37.6	37.4	37.6	37.2	37.4	37.5	37.5	38.6	37.4	37.4	37.4	37.5	37.8	38	
2	21-9-53	37.3	38.1	37.1	37.9	37.5	37.9	37.3	37.9	37.1	38.1	37.5	38	37.3	38	37.3	38	37.4	37.6	37.2	38
3	22-9-53	37.5	38.1	37.1	38	37.5	37.7	37.4	37.9	37.3	37.5	37.5	37.5	37.2	37.2	37.8	37.3	37.5	37.1	38	
4	24-9-53	37.6	37.8	37.2	38	37.3	37.8	37.4	38	37.3	37.8	37.5	37.8	37.2	38.2	37	37.6	37.1	37.4	36.9	37.9
5	25-9-53	37.2	38	37.5	37.9	37.6	37.8	37.3	38.1	37.4	38.6	37.9	38.1	37.3	38.3	37.3	37.9	37.3	37.6	37	37.9
6	26-9-53	37.6	37.9	37.8	37.9	37.5	37.8	37.9	37.9	37.9	38.1	37.8	37.8	37.9	37.9	37.2	37.8	37.2	37.8	37.5	37.8
7	27-9-53	37.5	38	37.5	37.9	37.2	37.6	37.8	37.9	37.8	38.1	37.8	38.1	37.8	38.1	37.2	37.8	37.3	37.8	37.2	37.8
8	28-9-53	37.4	37.8	37.5	38	37.1	37.8	37.3	38	37.8	38	37.3	37.8	37.2	38.3	37.2	38	37	38	37.5	37.9
9	29-9-53	36.7	37.8	37.2	38	37.3	37.8	37.5	37.8	37.2	37.8	37.5	37.8	37.1	37.9	37.2	37.6	37.1	37.5	36.9	37.9
10	30-9-53	37.4	38.1	37.1	37.8	37.2	37.7	37.4	37.8	37.5	37.8	37.4	37.8	37.2	38.3	37.2	37.8	37.2	38	37.1	37.8
Μέσος ὄρος		37.29	37.99	37.30	37.94	37.37	37.75	37.47	37.89	37.45	38.02	37.57	37.83	37.38	38.09	37.22	37.77	37.23	37.67	37.22	37.90

Η ΣΥΧΝΟΤΗΣ ΤΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΔΙΩΝ ΠΤΗΝΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1953 ΚΑΙ 1954*

Υ π ό

Κ. Β. ΤΑΡΛΑΤΖΗ και Π. Ν. ΔΡΑΓΩΝΑ

Ἡ ἑλληνικὴ πτηνοτροφία ἀνεπτύχθη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τόσον ἀλματωδῶς, ὥστε ἐνῶ προπολεμικῶς οἱ συστηματικοὶ πτηνοτρόφοι ἀνῆρχοντο εἰς 72 μὲ ζωϊκὸν κεφάλαιον 8.000 μόνον ὀρνίθων, σήμερον ἀνέρχονται εἰς 1.500 περίπου μὲ ὑπὲρ τὰς 500.000 ὀρνίθας, ἀξίας 250 περίπου ἑκατομμυρίων νέων δραχμῶν. **

Ἡ μεγάλη καὶ ταχεῖα αὕτη ἐξέλιξις τῆς πτηνοτροφικῆς βιομηχανίας εἶχεν ὡς φυσιολογικὸν ἀποτέλεσμα τὴν ἐμφάνισιν καὶ διάδοσιν σωρείας ἀσθενειῶν.

Ἡ παροῦσα ἐργασία, ἔχουσα στατιστικὸν χαρακτῆρα καὶ βασιζομένη ἐπὶ ἐπισήμων στοιχείων τοῦ εἰδικοῦ τμήματος τῶν πτηνῶν τοῦ Κτηνιατρικοῦ Μικροβιολογικοῦ Ἰνστιτούτου Ὑπ. Γεωργίας, περιέχει συμπεράσματα ἐπὶ τῆς συχνότητος καὶ ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς καταπολεμή-

Π Ι Ν Α Ε Ι

α)α	Κατηγορία νοσημάτων	1953		1954		Σύνολον	
		Ἀριθ.	%	Ἀριθ.	%	Ἀριθ.	%
1	Μεταδοτικὰ νοσήματα	884	35.06	1.142	31.16	2.026	33.11
2	Παρασιτικὰ νοσήματα	743	29.46	1.069	29.11	1.812	29.28
3	Λευχαιμικὸν σύνδρομον	214	8.48	276	7.27	481	7.88
4	Νοσήματα διατροφῆς καὶ διαταραχαὶ μεταβολισμοῦ	108	4.28	164	4.47	272	4.38
5	Διάφοροι νόσοι	573	22.72	1.027	27.99	1.600	25.35
Γενικὸν σύνολον		2.522	100.00	3.669	100.00	6.191	100.00

*) Ἐκ τοῦ Κτηνιατρικοῦ Μικροβιολογικοῦ Ἰνστιτούτου Ὑπ. Γεωργίας - Ἀθήναι.

**) Στοιχεῖα χορηγηθέντα ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Κεντρικοῦ Πτηνοτροφικοῦ Συνδέσμου.

σεως τῶν ἀσθενειῶν τῶν πτηνῶν, ἐξαχθέντα ἐκ τῆς ἐξετάσεως 6.191 περιπτώσεων διαπιστωθεισῶν εἰς τὸ ἀνωτέρω Ἰδρυμα κατὰ τὰ ἔτη 1953 καὶ 1954. Αἱ περιπτώσεις αὗται ἀφοροῦν κυρίως εἰς πτηνοτροφικὰς ἐκμεταλλεύσεις τῆς Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος καί, εἰς μικροτέραν κλίμακα, τῶν λοιπῶν περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ πίνακος I τὰ παρατηρηθέντα κατὰ τὴν διετίαν 1953-1954 διάφορα νοσήματα, κατανέμονται ὡς ἑξῆς :

- 1) Μεταδοτικά,
- 2) Παρασιτικά,
- 3) Λευχαιμικὸν σύνδρομον,
- 4) Νοσήματα διατροφῆς καὶ τοιαῦτα ὀφειλόμενα εἰς διαταραχὰς τοῦ μεταβολισμοῦ, καὶ
- 3) Διάφορα σποραδικὰ νοσήματα, μὲ σειρὰν συχνότητος καὶ ἑκατοστιαίαν ἀναλογίαν ὡς αὕτη ἀναφέρεται εἰς τοὺς σχετικοὺς πίνακας.

Α'. ΜΕΤΑΔΟΤΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ. (Πίναξ II).

Ταῦτα παρετηρήθησαν εἰς συχνότητα 33,11% καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ἀποτελοῦν τὴν κυριωτέραν αἰτίαν ἀπωλειῶν, ἐν συγκρίσει μὲ τὰ παρασιτικά τοιαῦτα, ἅτινα ἐσημειώθησαν εἰς ποσοστὸν 29,28% τῶν περιπτώσεων, καὶ τῶν λευχαιμιῶν (7,88%). Φρονοῦμεν ὅμως ὅτι εἰς τὴν πραγματικότητα τὰ παρασιτικά νοσήματα προκαλοῦν κατὰ πολὺ μεγαλύτερας ζημίας τῶν μεταδοτικῶν τοιούτων. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ τε διάγνωσις καὶ ἡ θεραπεία αὐτῶν διενεργοῦνται κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τῶν πτηνοτρόφων, τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰ παρασιτικά νοσήματα δεδομένα ἀτελῶς μόνον περιέρονται εἰς γνώσιν τοῦ Ἐργαστηρίου.

Ἦδη, θέλομεν προβῆ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐπὶ μέρους μεταδοτικῶν νοσημάτων.

1. **Ψευδοπανώλης.** Ἡ νόσος αὕτη, ὡς τυγχάνει γνωστὸν, προὔξενησεν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐμφανίσεώς της, τεραστίας ζημίας εἰς τὴν πτηνοτροφίαν, ὀφειλομένης ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ νόσος δὲν εἶχε διαγνωσθεῖ εἰσέτι καὶ ἀφ' ἑτέρου διότι δὲν παρεσκευάζετο παρ' ἡμῖν τὸ ἀντίστοιχον ἐμβόλιον. Ἀφ' ἧς ὅμως παρεσκευάσθη παρὰ τοῦ Κ.Μ.Ι. τὸ γνωστὸν ἐμβόλιον, ἡ ψευδοπανώλης ἔπαυσε νὰ ἀποτελῆ κίνδυνον διὰ τὴν πτηνοτροφίαν, καθ' ὅσον ὁ ἔγκαιρος προληπτικὸς ἐμβολιασμὸς τῶν πτηνῶν ἐξασφαλίζει ἰσχυρὰν καὶ μακρὰν ἀνοσίαν. Διασπάσεις ἀνοσίας τῶν ἐμβολιασθέντων πτηνῶν δὲν διεπιστώθησαν μέχρι σήμερον, τὰ δὲ παρατηρηθέντα κατὰ τὰ ἔτη 1953-1954 517 κρούσματα ψευδοπανώλους ἦτοι εἰς ποσοστὸν 25,52%, ἐσημειώθησαν κυρίως ἐπὶ μικρῶν οἰκιακῶν ἔκτροφῶν, τῶν ὁποίων τὰ πτηνὰ δὲν εἶχον προληπτικῶς ἐμβολιασθεῖ. Ἀξιοσημείωτον εἶναι τὸ γεγονός ὅτι ἐνῶ μέχρι τοῦδε ἡ ψευδοπανώλης παρετη-

ρεῖτο κυρίως ἐπὶ ἐνηλίκων πτηνῶν, τελευταίως διεγνώσθησαν κρούσματα καὶ ἐπὶ νεοσσῶν ἡλικίας ἡμερῶν τινῶν, πράγμα ὅπερ ἀντιμετωπίζεται ἤδη ὑπὸ τοῦ Κ.Μ.Ι. διὰ τῆς παρασκευῆς εἰδικοῦ ἐμβολίου δι' ἀπονεκρωθέντος ἰοῦ, ἐπιτρέποντος καὶ τὸν ἐμβολιασμόν τῶν νεοσσῶν.

2. **Λαρυγγο - τραχεΐτις.** Αὕτη διεπιστώθη μόνον κλινικῶς ἐπὶ 37 κρουσμάτων (1,83 %), ἀποτελεῖ δὲ ἀντικείμενον ἐργαστηριακῆς ἐρεῦνης.

3. **Λοιμώδης βρογχίτις.** Κατὰ τὴν διετίαν ταύνην ἐσημειώθησαν 9 κρούσματα (0,44 %) ἐπὶ ἰσαριθμῶν ἐκμεταλλεύσεων, ἅτινα εἶχον τὰς ἀνατομο-παθολογικὰς ἀλλοιώσεις ὡς καὶ τὰ κλινικὰ συμπτώματα τῆς λοιμώδους βρογχίτιδος. Καὶ ἡ νόσος αὕτη ἀποτελεῖ ἀντικείμενον ἐρεῦνης.

4. **Μεταδοτικὴ κόρυζα.** Παρατηρήθη ἐπὶ 566 περιστατικῶν (27,93 %), ποικίλλης σοβαρότητος, ἡ δὲ αἰτιολογία τῆς, ὡς εἶναι γνωστόν, παραμένει εἰσέτι σκοτεινὴ.

5. **Διφθερίτις - Εὐλογία.** Διεπιστώθη εἰς ποσοστὸν 41,56 % (842 ἐστία), ἡ δὲ πρόληψις καὶ θεραπεία αὐτῆς εἶναι γνωσταί.

6. **Μόλυνσις τῶν ἀεροθαλάμων.** (Air sac infection - Chronic respiratory disease). Ἡ νέα αὕτη νοσολογικὴ ὄντοτης διεπιστώθη κλινικῶς καὶ ἀνατομο-παθολογικῶς ἐπὶ 19 περιστατικῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐτῶν 1953 - 1954 (0,94 %). Ἡ αἰτιολογικὴ τῆς ἀπόδοσις θεωρεῖται μικροοργανισμὸς προσομοιάζων πρὸς τοὺς τοιοῦτους τῆς ὁμάδος πνευρο-πνευμονία - ἀγαλαξία (P.P.L.O.), ἡ δὲ καταπολέμησις ταύτης συντελεῖται διὰ τῆς χρησιμοποίησεως ἀντιβιοτικῶν εὐρέως φάσματος δρασέως (χρυσο-μυκίνη - γαιωμυκίνη). Καὶ ἡ νόσος αὕτη ἀποτελεῖ ἀντικείμενον ἐρεῦνης.

7. **Λευκὴ διάρροια.** Διεπιστώθη κλινικῶς καὶ ἐργαστηριακῶς ἐπὶ 7 ἐκτροφῶν νεοσσῶν (0,35 %). Τελευταίως διεπιστώσαμεν τὴν εὐχερῆ καταπολέμησίν τῆς διὰ τοῦ ἰδιοσκευάσματος «Nestin».

8 - 9. **Χολέρα - Σαλμονέλλωσις.** Αἱ νόσοι αὗται κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐμειώθησαν σημαντικῶς καὶ δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν ἀποτελοῦν πλέον κίνδυνον διὰ τὴν πτηνοτροφίαν. Αὗται ἐσημειώθησαν ἀντιστοίχως ἐπὶ 16 (0,79 %) καὶ 1 (0,05 %) κρουσμάτων, ἅτινα ἀφοροῦν εἰς ἀγροτικὰς ἐκμεταλλεύσεις.

10. **Φυματίωσις.** Δύο μόνον κρούσματα παρατηρήθησαν κατὰ τὸ ἔτος 1953, ἥτοι ποσοστὸν 0,10 %.

11. **Σταφυλοκοκκίασις.** Κυρίως παρουσιαζομένη ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν σταφυλοκοκκινῶν ἀποστημάτων τοῦ πέλματος καὶ τῶν μεσοδακτυλικῶν διαστημάτων. Σημειωθεῖσαι περιπτώσεις: 10, ἥτοι ποσοστὸν 0,49 %.

Β'. ΠΑΡΑΣΙΤΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ. (Πίναξ III).

Τὸ παρατηρηθὲν ἑκατοστιαῖον ποσοστὸν τῶν 29,28 %, ὡς ἤδη ἐλέχθη, δὲν ἀνταποκρίνεται ἀσφαλῶς εἰς τὴν πραγματικότητα, καθ' ὅτι οἱ

πλείστοι τῶν πτηνοτρόφων προβαίνουν εἰς ἀνθελμινθικάς θεραπείας ἀφ' ἑαυτῶν, μὴ προσκομίζοντες τὰ ἀσθενῆ πτηνὰ εἰς τὸ Κ.Μ.Ι. πρὸς ἐξέτασιν. Εὐχερῶς δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι αἱ παρασιτώσεις προκαλοῦν τὰς μεγαλύτερας ζημίας εἰς τὰς ἐκτροφάς, διότι ὡς γνωστόν, ἡ διαδρομὴ αὐτῶν εἶναι χρονία, ὕπουλος καὶ μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν τὰ κλινικὰ συμπτώματα τῶν παρασιτώσεων καταστῶσιν ἔκδηλα, ἔχουσιν ἤδη προξενηθεῖ σημαντικαὶ ζημίαι εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν πτηνῶν.

1. **Ἄσπεργίλλωσις.** Παρατηρήθη ἐπὶ 23 ἐκτροφῶν (1,27 %) καὶ εἰς τὰς περισσοτέρας ἐξ αὐτῶν κυρίως ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς ἀσπεργιλλικῆς πνευμονίας τῶν ἀναθρεπτήρων.

2. **Τριχομονάδωσις.** Κατὰ τὰ ἔτη 1953 - 1954 ἐσημειώθησαν 415 ἐστίαί τριχομοναδώσεως, δηλαδὴ ποσοστὸν 22,90 % ἐφ' ὧν τῶν παρασιτώσεων. Εἶναι ἀσθένεια, ἣτις ἐξαπλοῦται ταχέως ἐντὸς τῆς ἐκτροφῆς ἐπιφέρουσα ἀξιοσημειώτους ζημίας τόσον εἰς τὴν ὠπααραγωγὴν, ὅσον καὶ εἰς τὴν ἐν γένει ὑγιεινὴν κατάστασιν τῶν πτηνῶν. Δύναται νὰ καταπολεμηθῆ, ὡς ἀπέδειξεν ὁ Πανέτσος, δι' ἀτομικῆς θεραπείας διὰ φαινοθειαζίνης ἐν συνδυασμῷ μὲ ἀυστηρὰ ὑγειονομικὰ μέτρα.

3. **Ἰστομονάδωσις** (ἢ ἐντερο - ἥπατιτις τῶν Ἰνδιάνων). Διεπιστώθη μόνον ἐπτάκις (0,39 %), χρησιμοποιοῦνται δὲ πρὸς καταπολέμησιν αὐτῆς διάφορα χημειοθεραπευτικὰ ἰδιοσκευάσματα ὡς τὰ **Enheptin, Blac-kher** κ.λ.π.

4. **Κοκκιδίασις.** Ἀσφαλῶς δὲν ὑπάρχει πτηνοτροφικὴ ἐκτροφή, ἣ ὁποία νὰ μὴν ἔχη γνωρίσει τὴν κοκκιδίασιν, κυρίως κατὰ τὴν νεαρὰν ἡλιαιάν τῶν πτηνῶν. Σημειωθεῖσαι περιπτώσεις: 447, ἧτοι εἰς ποσοστὸν 24,67 %. Ἡ νόσος αὕτη πρότερον ἀπετέλει ἀληθῆ μάλιστα διὰ τὴν πτηνοτροφίαν. Ἀφ' ὅτου ὁμως ἀνεκαλύφθησαν τὰ νεώτερα χημειοθεραπευτικὰ μέσα (σουλφοναμίδια, νιτροφουραζόνη, νιτροφαινίδη κ.λ.π.), ἔπαυσε πλέον ν' ἀπασχολῆ τὸν πτηνοτρόφον. Ἐκ τούτων ἡ νιτροφουραζόνη καὶ ἡ νιτροφαινίδη ἔχουσι τὸ μέγα προσόν, χορηγούμεναι προληπτικῶς, νὰ ἐπιτρέπωσι τὴν ἐγκατάστασιν ἀνοσίας.

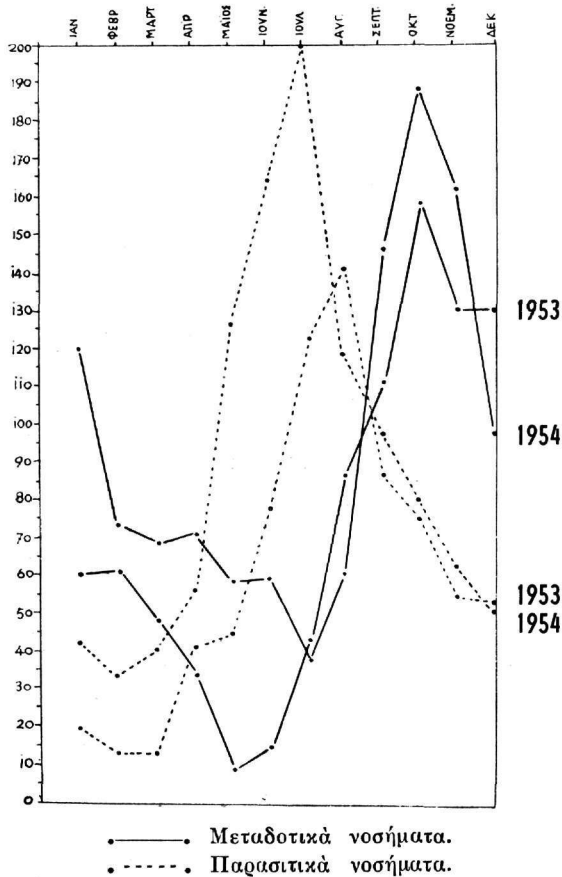
5. **Σπειροχαιτίασις.** Παρασιτικὴ ἀσθένεια τοῦ αἵματος ἐμφανιζομένη κατὰ τοὺς θερμοὺς μῆνας τοῦ ἔτους, παρατηρήθη 247 φορὰς, εἰς ποσοστὸν 13,63 %. Ἡ καταπολέμησις τῆς εἶναι εὐκολωτάτη διὰ τῆς πενικιλίνης καὶ τῆς ἐξολοθρεύσεως τῶν ξενιστῶν ἀκάρων.

6. **Ἐλμινθιάσεις.** Εἶναι αἱ περισσότερον παρατηρούμεναι παρασιτικαὶ ἀσθένειαι. Σύνολον περιπτώσεων: 626. Ποσοστὸν 34,54 %. Καταπολεμοῦνται εὐκόλως μὲ τὴν σωρείαν τῶν ἀνθελμινθικῶν φαρμάκων τῶν κυκλοφορούντων εἰς τὸ ἐμπόριον.

7. **Ψώραι.** Ἐσημειώθησαν μόνον 28 μεμονωμένα περιπτώσεις κυρίως εἰς μικρὰς ἐκτροφάς. Ἐκατοστιαῖον ποσοστὸν 1,55.

8. **Ἐξωπαράσιτα.** 19 μόνον περιπτώσεις, ἧτοι 1,05 %.

Ἡ σύγκρισις τῶν στατιστικῶν δεδομένων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ μεταδοτικὰ καὶ παρασιτικὰ νοσήματα τῆς διαίτης 1953 - 1954, ἀποδεικνύει τὸ γνωστὸν ἤδη γεγονὸς ὅτι τὰ μὲν μεταδοτικὰ εὐρίσκονται εἰς τὸ ὕψιστον αὐτῶν σημεῖον τῆς συχνότητος κατὰ τὸν Ὀκτώβριον καὶ τὸ χαμηλότερον κατὰ τοὺς μῆνας Μάϊον, Ἰούνιον καὶ Ἰούλιον, τὰ δὲ παρασιτικὰ τὸ ὕψιστον σημεῖον κατὰ Ἰούλιον καὶ Αὐγουστον καὶ τὸ χαμηλότερον κατὰ Φεβρουάριον, Μάρτιον καὶ Ἀπρίλιον, (Πίναξ IV).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δεδομένων προκύπτουσι, φρονοῦμεν χρήσιμοι ἐνδείξεις περὶ τοῦ χρόνου λήψεως τῶν δεόντων προληπτικῶν μέτρων.

Γ'. ΛΕΥΧΑΙΜΙΚΟΝ ΣΥΝΔΡΟΜΟΝ (Πίναξ V).

Μέχρι σήμερον τὸ λευχαιμικὸν σύνδρομον ἀπετέλει ἰδιαίτερον κεφάλαιον εἰς τὴν παθολογίαν τῶν πτηνῶν, πρᾶγμα ὅπερ, καὶ ἡμεῖς πρᾶττο-

μεν εἰς τὴν παροῦσαν μελέτην. Αἱ νεώτεροι ὁμως μελέται, αἱ ὁποῖαι παρέχουν σοβαρὰς ἐνδείξεις περὶ τῆς ὑπάρξεως εἰδικοῦ ἰοῦ ὡς νοσογόνου αἰτίου, θέλουσι πιθανώτατα κατατάξει εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον τὸ σύνδρομον τοῦτο μεταξὺ τῶν μεταδοτικῶν νοσημάτων.

Τὸ σύνδρομον τοῦτο ἦτο προπολεμικῶς σπάνιον ἐν Ἑλλάδι προκαλοῦν ἐλαχίστας ζημίας εἰς τὴν πτηνοτροφίαν. Ἡ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὁμως λίαν ἐντατικὴ ἐκμετάλλευσίς τῆς πτηνοτροφίας ἀφ' ἐνὸς καὶ ἡ ἀθρόα εἰσαγωγή μεγάλου ἀριθμοῦ νεοσσῶν καὶ ᾧων ἀναπαραγωγῆς ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἀφ' ἑτέρου, ἐπέφερον τὴν σημαντικὴν διάδοσιν τούτου μὲ ἀποτέλεσμα νὰ καταστῇ τὸ λευχαιμικὸν σύνδρομον εἰς ἐκ τῶν μεγαλυτέρων παραγόντων τῆς νοσηρότητος τῶν πτηνοτροφικῶν ἐκμεταλλεύσεων.

Αἱ παρατηρούμεναι συνήθως μορφαὶ παρ' ἡμῖν εἶναι ἡ σπλαγχνικὴ (79,83%), ἡ νευρική (12,68%) καὶ ἡ ὀφθαλμική (6,86%), ἀνήκουσαι εἰς τὸ πλαίσιον τῆς λεμφοειδοῦς λευχαιμίας. Ἀντιθέτως, κατὰ τὰ δύο ταῦτα τελευταῖα ἔτη μόνον τρία κρούσματα ἐρυθροειδοῦς λευχαιμίας παρατηρήθησαν (0,63%).

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν αἰτιολογικὴν ἀπόδοσιν τοῦ συνδρόμου τῆς λευχαιμίας νεώταται πειραματικαὶ ἐργασίαι παρέχουσι σχεδὸν τὴν βεβαιότητα ὅτι ὄχι μόνον τὸ σύνδρομον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ὀφείλεται εἰς διηθητὸν ἰὸν ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐκάστη τῶν μορφῶν αὐτοῦ (σπλαγχνικὴ - νευρική - ὀφθαλμική) προκαλεῖται ἀπὸ διάφορα στελέχη ἰῶν.

Εἶναι ἀξιοσημεῖον ὅτι τὰ ἡμέτερα δεδομένα ὡς πρὸς τὴν συχνότητα τῶν μορφῶν τῆς λεμφοειδοῦς λευχαιμίας συμπίπτουν μὲ τὰ ἀμερικανικὰ τοιαῦτα, καθ' ἃ ἡ σπλαγχνικὴ λευχαιμία παρουσιάζει τὴν μεγαλυτέραν συχνότητα (73,4%), μὲ δευτέραν κατὰ σειρὰν τὴν νευρικήν τοιαύτην (23,8%) καὶ τελευταίαν τὴν ὀφθαλμικήν (2,8%).

Ἡ ἐπιτυχὴς καταπολέμησις τῆς νόσου ταύτης δυσχεραίνεται ἐκ τῶν κατωτέρω δεδομένων :

1ον. Τὴν ὑπαρξιν φορέων ἐκκρινόντων τὸν ἰὸν τόσον διὰ τῶν κοπρῶν, ὅσον καὶ διὰ τῶν στοματικῶν καὶ ρινικῶν ἐκκρίσεων καὶ

2ον. Τὴν ὑπαρξιν τοῦ ἰοῦ τῆς σπλαγχνικῆς λευχαιμίας ἐντὸς ἐμβρυοφόρων ᾧων προερχομένων ἐξ ὑγιῶν φαινομενικῶς ὀρνίθων.

Μέχρι σήμερον ἡ ἐξακριβωσις τῶν νοσοῦντων ἀλλὰ φαινομενικῶς ὑγιῶν φορέων ἦτο ἀδύνατος καὶ κατὰ συνέπειαν ἀδύνατος ἦτο καὶ ἡ ἐπιλογή τῶν ὑγιῶν ἀτόμων. Ἡδη ὁμως νεώταται πειραματικαὶ ἐργασίαι ἀποδεικνύουν ὅτι τὸ αἷμα τῶν ἐκ σπλαγχνικῆς λευχαιμίας πασχόντων πτηνῶν περιέχει μεγάλας ποσότητας εἰδικοῦ τινος ἐνζύμου, τοῦ «adenosin triphosphatase», ἔχοντος τὴν ιδιότητα νὰ διασπᾷ τὰς ὀργανικὰς φωσφορικὰς ἐνώσεις, ἐνᾧ ἀντιθέτως, τὸ αἷμα τῶν ὑγιῶν πτηνῶν στερεῖται ἐπαρκοῦς ποσότητος ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἐνζύμου.

Εἶναι πιθανὸν ὅτι, ἡ δοκιμασία αὕτη (phosphatase test), ἣτις ἔδωσε

λίαν ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα εἰς τὸ πειραματικὸν στάδιον, θὰ καταστῆ ὠφέλιμος διὰ τὴν ἐξακρίβωσιν τῶν νοσούντων πτηνῶν, ἅτινα δὲν παροουσιάζουσιν ἀκόμη κλινικὰ συμπτώματα τῆς νόσου. Ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἡ προσπάθεια τῶν ἐρευνητῶν στρέφεται εἰσὲτι πρὸς τὴν δημιουργίαν ἀνθεκτικῶν φυλῶν ὀρνίθων.

Δ'. ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΑΙ ΜΕΤΑΒΟΛΙΣΜΟΥ (Πίναξ VI).

Κατὰ τὰ ἔτη 1953 - 1954 διεπιστώθησαν 272 περιστατικὰ διαταραχῶν τοῦ μεταβολισμοῦ καὶ νοσημάτων διατροφῆς, ἥτοι ποσοστὸν 4,38 %. Ταῦτα ἀναφέρονται ἀναλυτικῶς εἰς τὸν πίνακα VI, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐμφαίνεται ὅτι τὴν μεγαλυτέραν συχνότητα παρουσιάζουν αἱ ἀβιταμινώσεις τοῦ συμπλέγματος τῆς βιταμίνης Β. Ἐξ ἄλλου, διεπιστώθησαν τέσσαρες περιπτώσεις αἰμορραγικοῦ συνδρόμου, χαρακτηριζομένου ὑπὸ ὑποδορίων, ἐνδομυϊκῶν καὶ σπλαγχνικῶν αἰμορραγιῶν, καὶ ὀφειλομένου εἰς ἔλλειψιν βιταμίνης K, πιθανότατα συνεπεία παρατεταμένης χορηγήσεως ἀντιβιοτικῶν καὶ χημειοθεραπευτικῶν οὐσιῶν, ἐντὸς τοῦ φυράματος.

Ε'. ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΠΟΡΑΔΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ (Πίναξ VII).

Ταῦτα καλύπτουν ποσοστὸν 25,35 % τοῦ συνόλου τῶν ἐξερασθέντων πτηνῶν ἐντὸς τῆς τελευταίας διετίας, ἐμφαίνονται δὲ ἀναλυτικῶς εἰς τὸν πίνακα VII.

R É S U M É

Fréquence des maladies des oiseaux
domestiques en Grèce pendant les années 1953 - 1954

Par

C. B. Tarlatzis et P. N. Dragonas

Les auteurs en se basant sur les données provenant de la Clinique Aviaire de l'Institut Bacteriologique Vétérinaire du Ministère de l'Agriculture (Athènes), couvrant les années 1953 et 1954 établissent la fréquence relative des maladies des oiseaux domestiques en Grèce ainsi que les mesures prises contre elles.

Sur un total de 6.191 examens ils ont trouvé les pourcentages ci-dessous :

1. **Maladies contagieuses 33,11 %.** (NewCastle 25,52 %, Laryngotrachéite 1,83 %, Bronchite infectieuse 0,44 %, Coryza contagieux 27,93 %, Diphtérie - Variole 41,56 %, Air sac Infection, 0,94 %, Pulmonose 0,35 %, Cholera Aviaire 0,79 %, Typhose aviaire 0,05 %, Tuberculose aviaire 0,10 %, Staphylococcose 0,49 %).

2. **Maladies parasitaires 29,28 %** (Aspergillose 1,27 %, Trichomonose 22,90 %, Histomonose 0,39 %, Coccidiose 24,67 %, Spirochétose 13,63 %, Helminthiases 34,54 %, Acariases de la peau 2,60 %).

3. **Leucoses 7,88 %** I) Lymphoïde : a) Viscérale 79,83 %, b) Neurale 12,63 %, c) Oculaire 6,86 % et II) érythroïde 0,63 %.

4. **Maladies de la Nutrition et troubles du métabolisme 4,38 %.**

5. **Maladies diverses (sporadiques) 25,35 %.**

Π Ι Ν Α Ξ V

α)α	Λευχαιμικών σύνδρομον	'Ιανουάρ.		Φεβρ.		Μάρτ.		'Απρίλ.		Μάϊος		'Ιούνιος		'Ιούλιος		Αύγουσ.		Σεπτ.		'Οκτώβρ.		Νοέμβρ.		Δεκέμβρ.		Σύνολον		Γενικ. Σύνολ.	%
		1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954				
1	Λεμφοειδής λευχαιμία σπλαγγνική	29	18	30	23	27	20	13	21	4	19	—	13	6	11	7	6	13	18	26	15	18	11	24	12	197	187	384	79.83
2	Λεμφοειδής λευχαιμία νευρική	—	—	—	7	—	10	—	9	—	4	—	2	1	3	1	3	1	4	3	2	—	8	—	3	6	55	61	12.68
3	Λεμφοειδής λευχαιμία οφθαλμική	—	1	—	1	—	2	—	2	—	—	—	2	—	2	2	2	2	2	1	3	2	4	2	3	9	24	33	6.86
4	*Ερυθροειδής λευχαιμία	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	2	1	3	0.63
Γενικόν σύνολον		29	19	30	31	27	32	13	32	4	23	—	17	7	16	10	11	18	25	30	20	20	23	26	18	214	267	481	100.00

Π Ι Ν Α Ξ V I

α)α	Νοσήματα διατροφής και διαταραχαι μεταβολισμού	'Ιανουάρ.		Φεβρ.		Μάρτ.		'Απρίλ.		Μάϊος		'Ιούνιος		'Ιούλιος		Αύγουσ.		Σεπτέμβ.		'Οκτώβρ.		Νοέμβρ.		Δεκέμβρ.		Σύνολον		Γενικ. Σύνολ.	%
		1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954				
1	*Αβιταμίνωσις Α'.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	3	1	—	—	1	—	—	—	6	1	7	2.58
2	*Αβιταμίνωσις Συμπλέγματος Β'.	3	—	5	—	6	4	8	16	4	12	1	8	6	12	7	14	8	18	2	7	—	7	—	4	50	102	152	55.88
3	*Αβιταμίνωσις Κ'. (Αιμορραγικών σύνδρομον)	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	3	4	1.47
4	*Αβιταμίνωσις Δ'.	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	1	7	8	2.94
5	*Υπερουρικήαιμία (GOUTE)	—	1	—	3	2	1	—	1	2	—	—	—	2	2	2	1	2	—	2	3	—	1	—	—	12	13	25	9.19
6	Τροφοδηλητηριάσεις	3	—	6	2	11	2	3	—	4	1	—	1	1	5	1	—	1	1	—	2	1	—	—	5	31	19	50	18.83
7	Καννιβαλισμός	—	1	—	—	—	—	—	2	—	2	—	3	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4	8	12	4.41
8	Νεφρολιθίασις	—	—	—	1	—	1	—	1	—	3	—	1	1	—	—	—	—	2	—	1	—	1	—	—	3	11	14	5.15
Γενικόν σύνολον		6	4	11	6	19	9	11	21	10	18	1	15	12	21	14	16	15	23	4	14	3	8	2	9	108	164	272	100.00

Π Ι Ν Α Ξ V I I

α)α	Διάφοροι νόσοι	'Ιανουάρ.		Φεβρ.		Μάρτ.		'Απρίλ.		Μάϊος		'Ιούνιος		'Ιούλιος		Αύγουσ.		Σεπτ.		'Οκτώβρ.		Νοέμβρ.		Δεκέμβρ.		Σύνολον		Γενικόν σύνολον	
		1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954				
1	*Ομφαλίτις νεοσσών	—	—	2	—	2	—	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	2	9	
2	Δυσπεψία	—	8	—	8	—	10	1	5	1	5	—	6	1	2	6	7	9	5	4	6	3	20	4	7	29	89	118	
3	Περιτονίτις	—	9	—	8	—	13	4	9	2	9	1	7	4	7	7	4	12	11	7	7	2	—	—	2	2	59	88	147
4	*Ασκήτις	—	—	—	—	—	3	—	7	—	6	1	1	—	2	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	2	23	25	
5	*Ενδοπεριτοναϊκή ότοκοκία	1	—	1	1	6	—	5	—	2	2	—	1	—	2	1	—	2	—	1	—	—	—	—	1	17	10	27	
6	Δυστοκία	—	5	2	3	1	4	4	6	2	1	—	3	8	2	1	4	1	1	2	—	—	3	3	—	24	32	56	
7	Πρόπτωσης άμνρας	—	—	—	3	1	1	—	3	1	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	9	13	
8	Κατάγματα - τραύματα	1	—	—	2	—	3	—	1	—	—	1	—	1	—	1	1	2	3	1	—	2	—	—	—	11	15	26	
9	*Αρθρίτιδες	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	4	6	10	
10	*Όγκοι διάφοροι	1	2	—	4	—	2	—	3	—	2	—	1	—	1	—	1	1	—	1	1	1	1	2	1	6	19	25	
11	*Εγκολεασμός λεπτ. έντέρ.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	1	3	
12	*Υποδόριον εμφύσημα	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2	1	2	1	3	1	—	2	—	1	1	1	8	9	17	
13	Σποραδικά νοσήματα	6	4	7	11	13	21	3	33	3	40	2	34	6	24	17	16	18	18	7	17	3	16	6	10	91	244	335	
14	Μεταβολιακά συμβάματα	—	2	—	6	—	4	3	6	1	9	—	19	5	8	8	10	11	9	15	22	16	5	2	5	61	105	166	
15	*Ακατάλληλα και άνηγτ. έξετάσ.	11	14	6	19	17	43	18	56	5	46	16	37	34	41	39	55	39	22	29	23	25	12	9	7	248	375	623	
Γενικόν σύνολον		20	44	24	65	40	104	39	131	20	124	21	112	61	92	87	102	97	74	72	81	57	62	35	36	573	1027	1600	

Π Ι Ν Α Ξ Ι Ι

α)α	Μεταδοτικά νοσήματα	Ίανουάρ.		Φεβρ.		Μάρτ.		΄Απρίλ.		Μάϊος		Ίούνιος		Ίούλιος		Αύγουσ.		Σεπτ.		΄Οκτώβρ.		Νοέμβρ.		Δεκέμβρ.		Σύνολον		Γενικόν σύνολον	%
		1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954		
1	Ψευδοπανώλης	23	38	29	25	15	21	10	19	4	12	1	8	2	—	5	2	10	30	29	71	42	45	43	33	213	304	517	25.52
2	Λαρυγγο-τραχειίτις	—	—	4	—	2	5	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	15	—	5	8	29	37	1.83
3	Λοιμώδης βρογχίτις	1	—	1	—	5	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	9	0.44
4	Κόρυζα μεταδοτική	10	23	7	11	7	12	5	11	—	11	8	22	27	17	30	30	21	68	36	75	28	45	37	25	216	350	566	27.93
5	Διφθερίτις-εϋλογία	23	57	18	34	16	29	15	35	3	28	4	22	14	21	46	27	78	48	89	40	58	55	50	32	414	428	842	41.56
6	Μόλυνσις αεροθαλάμων (A.S.I.)	—	—	—	—	—	—	—	4	—	6	—	6	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	18	19	0.94
7	Λευκή διάρροια	—	2	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	7	0.35
8	Χολέρα	2	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	4	—	1	—	2	—	2	10	6	16	0.79
9	Σαλμονέλλωσις	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	0.05
10	Φυματίωσις	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	2	—	2	0.10
11	Σταφυλοκοκκίασις	1	—	2	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10	0.49
	Γενικόν σύνολον	60	120	61	73	48	68	33	71	9	58	14	59	43	38	87	60	111	147	158	188	130	162	130	98	884	1142	2026	100.00

Π Ι Ν Α Ξ Ι Ι Ι

α)α	Παρασιτικά νοσήματα	Ίανουάρ.		Φεβρ.		Μάρτ.		΄Απρίλ.		Μάϊος		Ίούνιος		Ίούλιος		Αύγουσ.		Σεπτέμβ.		΄Οκτώβρ.		Νοέμβρ.		Δεκέμβρ.		Σύνολον		Γενικόν Σύνολ.	%	
		1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954			
1	΄Ασπεργίλλωσις	—	2	—	2	—	1	—	5	—	3	1	1	—	3	—	2	—	—	2	1	—	—	—	—	—	3	20	23	1.27
2	Τριχομονάδωσις	1	12	—	7	1	8	—	9	1	26	27	60	36	55	32	25	18	26	19	17	6	12	9	8	150	265	415	22.90	
3	΄Ιστομονάδωσις	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	7	0.39	
4	Κοκκιδίασις	2	5	2	8	8	12	30	29	37	68	36	63	13	39	4	17	4	9	8	11	14	16	5	7	163	284	447	24.67	
5	Σπειροχατίασις	—	—	—	—	—	—	—	1	—	6	2	16	24	41	42	35	17	25	19	17	2	—	—	—	106	141	247	13.63	
6	΄Ελμινθίασις	13	20	8	16	3	17	8	11	7	20	9	24	45	55	63	37	46	33	28	32	29	33	39	30	298	328	626	34.54	
7	Ψώρα	1	3	2	—	1	2	—	1	—	3	1	—	1	—	1	—	1	—	—	1	2	—	—	—	9	19	28	1.55	
8	΄Εξωπαράσιτα	2	—	1	—	—	—	3	—	—	—	2	—	4	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	14	5	19	1.05	
	Γενικόν Σύνολον	19	42	13	33	13	40	41	56	45	126	78	164	123	200	141	119	87	97	76	80	54	62	53	50	743	1069	1812	100.00	

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΕΙΔΗΣΕΟΓΡΑΦΙΑ

Α'. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

ΝΟΜΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

Διά Β. Δ. δημοσιευθέντων εις τὰ ὑπ' ἀριθ. 160 καὶ 233 Φ.Ε.Κ. τροποποιῦνται καὶ συμπληροῦνται ὡρισμέναι διατάξεις ἀφορῶσαι εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν σφαγίων.

Λ Υ Σ Σ Α

Κατόπιν τῆς ἐπαρκοῦς παραγωγῆς ἀντιλυσσικοῦ ἐμβολίου ὑπὸ τοῦ Κτηνιατρικοῦ Μικροβιολογικοῦ Ἰνστιτούτου, συνεχίζεται ὁ προληπτικὸς ἐμβολιασμὸς τῶν κυνῶν τῆς περιφερείας τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης ὑπὸ συνεργείων τῆς Νομοκτηνιατρικῆς Ὑπηρεσίας Ἀττικῆς καὶ τῆς Ἐταιρείας Προστασίας τῶν Ζῴων.

ΑΦΘΩΔΗΣ ΠΥΡΕΤΟΣ

Κατὰ τὸ διαρεῦσαν τρίμηνον σποραδικαὶ ἐστία ἐσημειώθησαν εἰς τὸν Νομὴν Ξάνθης αἵτινες κατεσβέσθησαν κατόπιν τῆς ἐφαρμογῆς αὐστηρῶν ὑγειονομικῶν μέτρων ἐν συνδυασμῷ μετὰ τοῦ προληπτικοῦ ἐμβολιασμοῦ.

Τὴν 28ην Νοεμβρίου συνέρχεται εἰς Ἀμστερνταμ τῆς Ὀλλανδίας σύσκεψις τῶν ἐμπειρογνομόνων ἐπὶ τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ὄργανώσεως τοῦ Κέντρου Παραγωγικότητος. Κατὰ ταύτην θέλει γίνεαι ἐπίδειξις μιᾶς νέας μεθόδου τιτλοποιήσεως τῶν ἰῶν τοῦ Ἀφθώδους Πυρετοῦ, ἣτις θέλει ἀπλουστεύσει τὴν σήμερον ἐφαρμοζομένην τοιαύτην πρὸς ἐπιλογὴν τῶν προσφορωτέρων στελεχῶν ἰοῦ διὰ τὴν παραγωγὴν ἐμβολίου.

ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΡΩΓΗΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ Υ. Γ.

Διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3348/55 Ν.Δ. «Περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῆς Νομοθεσίας τοῦ Τ.Σ.Α.Υ.», ἡ ἀσφάλισις τῶν μετόχων του εἰς ἕτερα ἐπικουρικά ταμεῖα κατέστη προαιρετικὴ. Κατόπιν τούτου δύνανται οἱ συνάδελφοι ὑπάλληλοι τοῦ Ὑπ. Γεωργίας νὰ παύσωσι μετέχοντες τοῦ Ταμείου Ἀρωγῆς ὑπαλλήλων Ὑπ. Γεωργίας, ἐφ' ὅσον κατὰ τὴν γνώμην τῶν δὲν κρίνουν συμφέρουσαν τὴν εἰς αὐτὸ συμμετοχὴν των. Διὰ τὸν οὕτω ἀποχωροῦντα, καταβάλλεται προσπάθεια διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν μέχρι σήμερον παρακρατηθέντων ποσῶν ὑπὲρ τοῦ ἐν λόγῳ Ταμείου.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑΙ ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ

Προήχθησαν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Διευθυντοῦ Α'. οἱ συνάδελφοι Νομοκτηνίατροι κ.κ. Ἐμμ. Δερμιτζάκης, Ν. Ναϊδένης καὶ Ε. Χειμαριός.

Μετετέθη ἐκ τῆς Β'. περιφερείας εἰς τὴν Α'. τοιαύτην ὁ Ἐπιθεωρητῆς Κτηνιατρικῆς κ. Κ. Κωνσταντόπουλος.

Ὡσαύτως, μετετέθη ὁ Νομοκτηνίατρος Σάμου κ. Ε. Χειμαριός εἰς τὸ Νομοκτηνιατρικὸν Γραφεῖον Εὐβοίας.

Β'. ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Οἱ πεμπτοετείς φοιτηταὶ τῆς Κτηνιατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Σωτ. Μιχαήλ, ἐπεσκέφθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἀνὰ τὴν Κεντρ. Εὐρώπην ταξιδίου των, πραγματοποιηθέντος τὸ 2ον δεκαπενθήμερον τοῦ Ἰουνίου, τὰς Κτηνιατρικὰς Σχολὰς τοῦ Βελιγραδίου, τοῦ Ζάγκρεμπ, τοῦ Μιλάνου καὶ τῆς Βιέννης, ὡς καὶ ἕτερα παρεμφερῆ ἐπιστημονικὰ ἰδρύματα καὶ ἴνστιτούτα.

Ξεναγηθέντες εὐγενῶς ὑπὸ τῶν καθηγητῶν τῶν Σχολῶν ἠδυνήθησαν νὰ παρακολουθήσουν τὴν λειτουργίαν καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας τῶν ἀντιστοίχων ξένων ἐπιστημονικῶν Κτηνιατρικῶν ἰδρυμάτων, ὥστε ἡ βραχεῖα αὕτη ἐπίσκεψις νὰ ἀποβῆ χρήσιμος ἀπὸ πάσης ἀπόψεως διὰ τὴν περαιτέρω ἐπιστημονικὴν σταδιοδρομίαν των.

Γ'. ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Κατὰ τὸ τελευταῖον τρίμηνον ἐπῆλθον αἱ κάτωθι μεταβολαί, κατόπιν Διαταγῶν τοῦ Γ.Ε.Σ.

α) Ὁ Γεν. Ἀρχικτηνίατρος κ. Πλιάτσικας Πολυδ. μετετέθη ἐκ τοῦ Γ'. Σ. Σ./Γ5 εἰς 1ην Στρατιᾶν/Γ5. β) Ὁ Ἀρχικτηνίατρος κ. Κνιθᾶκης Ἡλίας ἐτοποθετήθη εἰς Γ'. Σ. Σ./Γ5. γ) Ὁ Ἀρχικτηνίατρος Ἀρχονιάκης Λυκούργος μετετέθη ἐκ τῆς Γ5/Γ.Ε.Σ. εἰς 973 Ν.Κ.

Δι' ἑτέρας Διαταγῆς τοποθετοῦνται οἱ Ὑποκτηνίατροι :

α) Καρδούλης Ἀλέξανδρος εἰς 981 Α.Κ.Ι. ὡς Δ/τῆς. β) Ἀποστόλου Ἀλέξανδρος εἰς Σ.Ι.Σ. γ) Χατζόπουλος Ἀπόστολος εἰς 975 Π.Α.Κ.Υ. ὡς Δ/ντῆς αὐτῆς καὶ τῆς Σχ. Πετ. Θεσ/νίκης. δ) Γιαννόπουλος Νικόλαος εἰς XV Μερ/Γ5. ε) Χαλακατεβᾶκης Παρμενίων εἰς VIII Μερ/Γ5. στ) Βαλλυνδράς Μάριος εἰς Γ.Ε.Σ./Γ5. ζ) Μουρελάτος Δημήτριος εἰς 985 Κ.Ι. η) Σπυρόπουλος Γεώργιος εἰς 980 Α.Κ.Ι. ὡς Δ/τῆς. θ) Κουντούρης Ἰωάννης εἰς 978 Α.Κ.Ι. ὡς Δ/ντῆς. ι) Λαμπράκης Εὐστράτιος 30ὸν Σ.Π. ια) Πολυμενίδης Ἀθανάσιος εἰς 50ὸν Σ.Π. ιβ) Κώστογλου Στέφανος εἰς 972 Ν.Κ.

Οἱ νεοεξελεθόντες ἐκ τῆς Σχολῆς Ἐφεδροὶ Κτηνιατρικοῦ Δ.Ε.Α. ἐτοποθετήθησαν ὡς κάτωθι :

α) Γιαννακούλας Δημήτριος εἰς 19ον Σ.Π. β) Γιουβανάκης Γεώργιος εἰς 3ον Σ.Π. γ) Γκουλιάμας Δημήτριος εἰς 28ον Σ.Π. δ) Σαβοῦρας Ἴπποκράτης εἰς 68ον Σ.Π. ε) Παπανικολάου Ἰωάννης εἰς 65ον Σ.Π. στ) Παπποῦ Χρήστος εἰς 972 Ν.Κ. ζ) Μπιζέτας Ἀθανάσιος εἰς 34ον Σ.Π. η) Βασιλειάδης Θεοφάνης εἰς 1ον Σ.Π.

Ἄ 8-8-55 ἤρξατο ἐν Θεσ/νίκη νέα σειρά ἐκπαιδεύσεως διπλωματούχων ὀπλιτῶν Κτηνιάτρων εἰς τὴν Σχολὴν Ἐφείδρων Ἀξ/κῶν Κτηνιατρικοῦ (973 Ν.Κ. - 985 Κ.Ι.).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἰδρυσις «Κτηνιατρικοῦ Συλλόγου»

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 9938/28-6-1955 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Ἀθηνῶν ἐνεκρίθη ἡ ἰδρυσις Σωματείου ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ» μὲ ἔδραν τὰς Ἀθήνας καὶ σκοπὸν τὴν μέριμναν περὶ τῆς διατηρήσεως Κτηνιατρικοῦ Σώματος ἱκανοῦ ἀπὸ ἐπιστημονικῆς καὶ ἠθικῆς ἀπόψεως νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰ συμφέροντα τῆς Κοινωνίας, ὡς καὶ τὴν ἐναρμόνισιν τῶν ἠθικῶν καὶ οἰκονομικῶν συμφερόντων τῶν μελῶν πρὸς τὸ γενικότερον συμφέρον τοῦ κράτους καὶ τῆς Ἐθνικῆς οἰκονομίας.

Τὰ εἰκοσιτρία ἰδρυτικὰ μέλη τὰ ὁποῖα παμψηφεί ἐθεώρησαν καὶ ἐψήφισαν τὸ—καταχωρηθὲν εἰς τὸ βιβλίον ἀνεγνωρισμένων σωματείων ὑπ' αὔξ. ἀριθ. 7779/10-9-1955—καταστατικόν, ἐξέλεξαν ἐπίσης παμψηφεί τὸ πρῶτον προσωρινὸν Δ.Σ. ἀποτελούμενον ἐκ τῶν : Γεωργίου Ζ. Ζαχαριάδου Προέδρου, Σωτηρίου Γ. Σακελαρίου Ἀντιπροέδρου, Παναγιώτου Γ. Θεοδοροπούλου Γραμματέως, Πέτρου Κ. Κιάππε Ταμίου καὶ Γεωργίου Δ. Δήμα, Γεωργίου Ι. Δήμα, Μιχαήλ Κ. Στυλιανοπούλου ὡς Μελῶν.

Ἐνωσις Κτηνιάτρων Ὑπαλλήλων Ὑπ. Γεωργίας

Γενομένων ἀρχαιρεσιῶν πρὸς ἀνάδειξιν τοῦ Δ.Σ. διὰ τὸ ἔτος 1956 ἐξελέγησαν οἱ συνάδελφοι κ.κ. Ἀναλυτῆς Θ., Γερδάτος Σ., Λιάρος Δ., Μαρκουλῆς Τ., Πολιάλης Π., Ταρλατζῆς Κ. καὶ Τζωρτζιάκης Ν. Ἡ κατάρτισις τοῦ Προεδρείου θὰ λάβῃ χώραν εἰς προσεχῆ συνεδρίασιν.

Διὰφορα

Διήλθον τῆς πόλεός μας οἱ κ.κ. Dr J. P. Latteur, Δι/τῆς τῶν Κτηνιατρικῶν Ὑπηρεσιῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ὄργανώσεως Παραγωγικότητος καὶ Dr E. F. de Abreu Δι/τῆς Κτηνιατρικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Πορτογαλικῆς ἀποικίας Μοζαμβίκης.

Ἀνηγγέλθησαν οἱ εὐτυχεῖς γάμοι τῆς δίδος Νέλιας Δ. Λιάρου, θυγατρὸς τοῦ ἐκλεκτοῦ καὶ ἀγαπητοῦ συναδέλφου, ὡς ἐπίσης καὶ τῶν ἀγαπητῶν συναδέλφων κ.κ. Α. Κωνσταντινίδη, Μ. Τρίκα καὶ Α. Παπαδοπούλου.

ΣΤΗΛΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΕΙΑΣ

Π ρ ὀ ς

τὴν Συντακτικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Δελτίου τῆς Ἑλλην. Κτην. Ἑταιρείας

Ἐ ν τ α ὺ θ α

Κ ὺ ρ ι ο ι ,

Εἰς τὸ τεῦχος τοῦ Ἀπριλίου - Ἰουνίου 1955 τοῦ Δελτίου σας ἀνέγνωσα βιβλιοκρισίαν ἐπὶ τῆς μελέτης τοῦ κ. Θ. Ν. Μανιᾶ «Αἱ σπουδαιότεραι μονάδες μετρήσεως τῆς θρεπτικῆς ἀξίας τῶν ζωοτροφῶν». Εἰς τὴν βιβλιοκρισίαν αὐτὴν γράφεται ὅτι ἡ ἀνωτέρω μελέτη πρέπει νὰ προσελκύσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ζωοτεχνῶν καὶ ἐπειδὴ ἀσχολοῦμαι ἀπὸ ἐτῶν μὲ τὴν ζωοτεχνίαν καὶ τὴν διατροφήν τῶν ζώων θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε νὰ ἀσχοληθῶ μὲ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος μελέτην περισσότερον ἀπὸ ὅσον ἡσχολήθη ὁ κ. Κ.Β.Τ.

Ὁ Σ. γράφει εἰς τὴν ἐν λόγω μελέτην πολλὰ ὀρθὰ πράγματα ἐπὶ τῶν μονάδων μετρήσεως τῆς θρεπτικῆς ἀξίας τῶν ζωοτροφῶν. Πράγματι αἱ μονάδες αὗται ἔχουν τὰ βασικὰ μειονεκτήματα τὰ ὁποῖα τοὺς ἀποδίδει ὁ Σ. καὶ θὰ ἔπρεπε πράγματι νὰ καταβληθῇ προσπάθεια διὰ τὴν ἐνοποιήσιν τῶν ἢ τουλάχιστον τὴν προσαρμογὴν τῶν. (Σχετικὸν ἄρθρον τοῦ κ. Π. Καλαισιᾶκη διὰ τὰς προσπάθειάς αἱ ὁποῖαι καταβάλλονται ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἔχει δημοσιευθεῖ εἰς τὸ ὑμέτερον περιοδικὸν καὶ διὲς εἰς τὸ ἑσῶς Ἀπριλίου-Ἰουνίου 1953 καὶ τὸ ὁποῖον λυεῖ ἀρκετὰς ἐκ τῶν ἀποριῶν τὰς ὁποίας διατυπῶνε εἰς τὴν μελέτην τοῦ ὁ κ. Μανιᾶς).

Παρ' ὅλας ὅμως τὰς ὀρθὰς κρίσεις τοῦ Σ. περὶ τῶν θρεπτικῶν μονάδων δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ συμφωνήσῃ κανεὶς μὲ ὠρισμένας ἀπόψεις του καὶ συγκεκριμένως :

1) Γράφει ὁ Σ. ὅτι καὶ οἱ εἰδικοί ἐπιστήμονες δὲν γνωρίζουν ἢ καὶ συναντοῦν δυσκολίας εἰς τὴν κατανόησιν τῶν ἐν ἰσχύει σήμερον μονάδων μετρήσεως τῆς θρεπτικῆς ἀξίας τῶν τροφῶν. Αἱ μονάδες αὗται εἶναι τόσοσαι παλαιαὶ καὶ τόσοσαι ἔχουν γραφῆ περὶ αὐτῶν ὥστε οἱ εἰδικοί ἐπιστήμονες καὶ τὰς γνωρίζουν καὶ τὰς κατανοοῦν καλῶς.

2) Ὁ Rubner δὲν ὁμιλεῖ περὶ ἀμοιβαίας ἀντικαταστάσεως τροφῶν περιεχόντων τὸ αὐτὸ ποσὸν θερμίδων, ἀλλὰ περὶ θρεπτικῶν στοιχείων ἀντικαθιστώμενων ἄλληλα κατὰ τὰ ἰσοδύναμα αὐτῶν ποσά. Καὶ ἰσοδύναμα ποσὰ θρεπτικῶν στοιχείων εἶναι ἐκεῖναι αἱ ποσότητες αὐτῶν αἰτίνες κατὰ τὴν καύσιν τῶν εἰς τὸν ὄργανισμόν παράγουσιν τὸ αὐτὸ ποσὸν ἐνεργείας.

3) Ὁ Σ. γράφει ὅτι δὲν ἰσχύει σήμερον ὁ νόμος τοῦ Rubner εἰς τὴν ζωοτεχνίαν. Τοῦτο δὲν εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου ἀληθές καθ' ὅσον ὁ νόμος ἰσχύει εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις καὶ διὲς ὅταν ἡ ρύθμισις τῆς θερμοκρασίας τοῦ ζώου γίνεται χημικῶς ἢ δὲ τροφῆ ἢ λαμβανομένη ὑπὸ τοῦ ζώου περιέχει τόσα θρεπτικὰ στοιχεῖα ὅσα δὲν ὑπερβαίνουν τὰς ἀνάγκας τοῦ ζώου κατὰ τὴν αἰτίαν.

4) Ὁ Σ. ἐκκινεῖ ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἡ βρώμη ἔχει εὐνοϊκωτέραν ἐπίδρασιν τῶν ἄλλων δημητριακῶν καρπῶν ἐπὶ τοῦ ὄργανισμοῦ τοῦ ἵππου καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι αὕτη εἶναι μεγαλυτέρας θρεπτικῆς ἀξίας τῶν ἄλλων δημητριακῶν, κατὰ τὴν διατροφήν τῶν ἵππων ἐργασίας καὶ ὅτι, ἐπομένως ἡ μέθοδος βάσει τῆς ὁποίας ἐμετρῆθη ἡ θρεπτικὴ τῆς ἀξίας εἶναι ἐσφαλμένη.

Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ διὰ βρώμης διατροφή τῶν ἵππων προσδίδει εἰς τούτους σφριγγὸς καὶ ἀντοχὴν μεγαλυτέραν ἔναντι τῆς διὰ τῶν ἄλλων δημητριακῶν διατροφῆς. Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι ἔχει καὶ μεγαλυτέραν ἀπόδοσιν ἔργου συγκρινομένη μὲ ἴσον ποσότητα κριθῆς, σίτου ἢ ἀραβοσίτου. Ὡς παρατηρεῖ ὁ Morrison εἰς τὸ βιβλίον του «Feeds and Feeding» (1954) ἡ βρώμη συγκρινομένη μὲ τὴν κριθὴν ἢ τὸν ἀρα-

βρόσιτον θὰ πρέπει νὰ χορηγηθῆ εἰς μεγαλύτεραν ποσότητα τούτων διὰ νὰ διατηρήσῃ ἐργαζομένους ἵππους εἰς καλήν κατάστασιν (in condition) καὶ ὅτι εἰς τοὺς ἵππους ἐργασίας ἓνα μίγμα ἀπὸ βρώμην, ἀραβόσιτον, κριθὴν εἶναι προτιμώτερον, παρὰ μόνῃ ἡ βρώμη ὡς πηγὴ ἐνεργείας.

Ὅπως ἔχουν σήμερον τὰ πράγματα δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποφανθῶμεν ὅτι πταίει ἡ μέτρησις, ἐπειδὴ ἡ βρώμη φέρεται ὅτι εἶναι κατωτέρας θρεπτικῆς ἀξίας ἀπὸ τὸν σίτον, τὴν κριθὴν, τὸν ἀραβόσιτον εἰς τοὺς ἐργαζομένους ἵππους. Πρὸς τὸ παρὸν δὲν ἔχομεν παρὰ νὰ τῆς ἀναγνωρίσωμεν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος τοῦ ἵπου. Διότι ἂν θελήσωμεν νὰ δώσωμεν ὁ καθεὶς προσωπικὰς ὑποθετικὰς ἐξηγήσεις ἐπὶ τῆς εὐεργετικῆς ταύτης ἐπίδρασεως τῆς βρώμης, διατὶ νὰ μὴ δεχθῶμεν ὅτι ἡ εὐεξία τὴν ὁποίαν αἰσθάνονται οἱ ἵπποι ὅταν εἰς τὸ σιτηρέσιόν των περιέχεται βρώμη, ὀφείλεται εἰς τὴν κανονικότητα τῆς λειτουργίας τοῦ πεπτικοῦ των συστήματος; Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ βρώμη δημιουργεῖ μίαν χαλαρὰν μάζαν εἰς τὸν στόμαχον τοῦ ζώου, εὐκίνητον, ἐνῶ ὁ σίτος, ὁ ἀραβόσιτος, ἡ κριθή, δημιουργοῦν συμπαγεῖς μάζας ἐντὸς τοῦ στομάχου, μὲ ἀποτελεσμα νὰ προκαλῶνται πολλὰς φορὰς κωλικοί.

Ἐπίσης διατὶ νὰ μὴ ἀποδοθῆ ἡ εὐνοϊκὴ ἐπίδρασις τῆς βρώμης ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος εἰς τὴν μεγαλύτεραν περιεκτικότητα τῆς βρώμης εἰς βιταμίνη Β₁ ἔναντι τῶν ἄλλων δημητριακῶν; Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ βιταμίνη Β₁ συμμετέχει εἰς τὴν διεγερτικότητα τῶν νέρων ὁμοῦ μετὰ τῆς ἀκετυλχολίνης. Ὡσαύτως διατὶ νὰ μὴ θεωρήσωμεν ὅτι ἡ εὐνοϊκὴ ἐπίδρασις τῆς βρώμης ἐπὶ τῶν ἵπων ἱπποδρομίου, ὅπου αἱ καύσεις λαμβάνουν χώραν λίαν ἐντόνως λόγω τῆς φύσεως τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἰδιοσυστάσις τῶν ζώων, ὀφείλεται πάλιν εἰς τὴν βιταμίνη Β₁; Εἶναι γνωστὴ ἡ ἐπίδρασις τῆς βιταμίνης Β₁ ἐπὶ τῆς καύσεως τῶν ὕδατανθράκων καὶ τί ἄλλο εἶναι τελικῶς ἡ μυϊκὴ ἐργασία παρὰ καύσις γλυκογόνου;

Πράγματι εἰς τοὺς πίνακας τῆς Committee on Animal Nutrition τοῦ National Research Council ἐμφαίνεται ὅτι ἡ περιεκτικότης εἰς θειασμίνην τῶν διαφόρων δημητριακῶν καρπῶν ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Βρώμη	3,43 mg/lb
Κριθή	2,71 mg/lb
Σίτος	2,10 mg/lb
Ἀραβόσιτος	2,06 mg/lb

Ἐκ δὲ τῶν πινάκων τοῦ H. W. Titus

Βρώμη	3,45 mg/lb
Κριθή	2,50 mg/lb
Σίτος	2,30 mg/lb
Ἀραβόσιτος	2,10 mg/lb

Ἡ θεωρία περὶ ὑψηλοτέρας βιολογικῆς ἀξίας τοῦ λευκώματος τῆς βρώμης (σελ. 31) εἶναι ἀπίθανος καθ' ὅσον κατὰ πίνακα τοῦ Mitchell δημοσιευόμενον εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ 1951 τοῦ συγγράμματος τοῦ Maynard «Animal Nutrition», φέρεται τὸ μὲν λεύκωμα τοῦ σίτου ἔχον βιολογικὴν ἀξίαν 67 ἐκείνο δὲ τῆς βρώμης 65.

5) Δὲν εἶναι ἐπιστημονικῶς ὀρθὸν νὰ θεωροῦνται αἱ τροφαὶ ὡς ἐν ἑνιαίῳ σύνολον θρεπτικῶν στοιχείων καὶ νὰ καθορίζεται ἡ ἀπόδοσις ἐκάστης τροφῆς κατωρισμένως εἰς τὰ διάφορα εἶδη ζώων καὶ διὰ τὰ διάφορα εἶδη παραγωγῆς. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἐννοεῖ ὁ συγγραφεὺς ὅταν λέγει ὅτι: «Εἰς τὴν ζωοτεχνίαν δὲν ἐνδιαφέρει τόσοσιν ἡ ἱκανοποίησις τῶν ἐνεργειακῶν ἀναγκῶν ὅσον ἡ ἀπόδοσις εἰς ζωοτεχνικὰ προϊόντα δηλ. ἡ ἀξία μετασχηματισμοῦ τῶν τροφῶν εἰς κρέας, γάλα, ὠά, κ.τ.λ.» (σελ. 8), εἰσάγων οὕτω τὸν ὄρον «ἀξία μετασχηματισμοῦ». Δηλαδή ὁ Σ. θέλει τὴν τροφήν

ὡς ἐνιαῖον σύνολον θρεπτικῶν στοιχείων καὶ δὲν τὴν θεωρεῖ μόνον ἀπὸ ἀπόψεως ἐνεργειακῆς, ἀλλὰ ἀπὸ ἀπόψεως ἀποδόσεώς της εἰς ζωοτεχνικά προϊόντα, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν του καὶ τὴν εἰς ὅλα τὰ θρ. στοιχεία περιεκτικότητά της τροφῆς. Αὕτη ἀκριβῶς ἢ θεωρησις εἶναι ἀντιεπισημονική.

Ἐπιπροσθέτως θὰ εἶχομεν τόσες πολλὰς «ἀξίες μετασχηματισμοῦ» καὶ ἡ σύγκυσις θὰ ἦτο ἀναπόφευκτος. Ἦδη ὁ ἴδιος ὁ Σ. ὁμιλεῖ περὶ «γαλακτομονάδων τοῦ σιτηρεσίου συντηρήσεως» (σελ. 38).

Πρὸ 40ετίας ὁ Haeker ἔθεσε πρῶτος ἕνα κανόνα ὁ ὁποῖος λέγει ὅτι: «Ἴνα προσδιορισθοῦν τὰ δραστικά καθαρά στοιχεία τοῦ ἀπαιτοῦνται ἵνα παράγουν ἐν δεδομένον ζωϊκὸν προϊόν, ἢ σύνθεσις τοῦ προϊόντος πρέπει νὰ εἶναι γνωστή, καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ σύνθεσις καὶ τὰ διαθέσιμα θρεπτικά στοιχεία τῆς τροφῆς ἢ ὁποῖα χορηγεῖται διὰ τὴν παραγωγὴν ταύτην. Τοιοῦτοτρόπως τὰ θρεπτικά στοιχεία πρέπει νὰ προσάγονται εἰς τὸ ζῶον εἰς τὰς ἀναλογίας αἱ ὁποῖαι ἀναγκαιοῦν παρ' αὐτοῦ». Τοῦτο ἐξακολουθεῖ νὰ ἰσχύη καὶ σήμερον καὶ ὑποδεικνύει ὅτι ἡ ἐνιαία θεωρησις τῆς τροφῆς εἶναι σφάλμα.

Ἡ παραγωγὴ ὀρισμένης ποσότητος ἐνὸς εἶδους παραγωγῆς ἀπαιτεῖ, ὡς ὀρθῶς ἀναφέρει ὁ Σ., ὀρισμένα ἐλάχιστα ἀμινοξέων, βιταμινῶν, ἀλάτων, κ.λ.π. ἀλλὰ ἐπειδὴ εἰς τὴν ζωοτεχνίαν ἰσχύει ὁ νόμος τοῦ ἐλαχίστου, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀδικήσωμεν μίαν τροφήν κατὰ τὴν μέτρησιν, καθ' ὅσον ἡ τροφή θὰ ἀποδόσῃ βάσει τοῦ εἰς τὴν μικροτέραν ποσότητα περιεχομένου εἰς τὴν τροφήν παράγοντος, ὅστις ἐπηρεάζει τὸ εἶδος τοῦτο τῆς παραγωγῆς, ἐνῶ ἡ τροφή δυνατόν νὰ περιεῖχε ἐκ τῶν ἄλλων παραγόντων τῶν ἐπηρεαζόντων τὸ αὐτὸ εἶδος παραγωγῆς μεγαλύτεραν ἐπάρκειαν, ὥστε συνδυαζομένη μετ' ἄλλην τροφήν ἔχουσαν περισσεῖαν ἐκ τοῦ εἰς τὸ ἐλάχιστον ἐπηρεάσαντος τὴν παραγωγὴν παράγοντος τῆς πρώτης τροφῆς, νὰ ἔδιδε πολὺ καλλίτερα ἀποτελέσματα. Εἰς τὴν πρώτῃν περίπτωσιν χωρὶς τὸν συνδυασμὸν τῶν τροφῶν, θὰ ἀξιολογούσαμε τὴν τροφήν μετ' ἐλαχίστου τῆς πραγματικῆς της ἀξίας.

Ἄλλὰ δὲν εἶναι τοῦτο μόνον. Εἶναι δυνατόν ὀρισμένη τροφή ἐὰν θεωρηθῇ μονομερῶς νὰ χαρακτηρισθῇ καὶ ἄχρηστος. Ἐπὶ παραδείγματι, ἡ τόσον καλὴ διὰ τὴν διατροφὴν τῶν ἵππων βρώμη, ἐὰν χορηγηθῇ εἰς τούτους ὡς μόνη πηγὴ θρεπτικῶν στοιχείων, δέον ὅπως ἀπορριφθῇ τῆς διατροφῆς αὐτῶν, καθ' ὅσον κατὰ τὴν ἐκ μόνης τῆς βρώμης διατροφὴν τῶν ἵππων παρατηρεῖται ἀποβολὴ μεγάλων ποσοτήτων ἀσβεστίου καὶ φαινόμενα ὀξεύσεως τοῦ ὀργανισμοῦ (Καθηγητοῦ Ι. Δημακοπούλου «Διατροφή τῶν Ἀγροτικῶν Ζῶων»).

Διὰ τοῦτο σήμερον οἱ ἀσχολούμενοι μετ' ἐκείνην τὴν ἰσορροπίαν ἐπιστήμονες ἀκολουθοῦν ἐντελῶς διαφορετικὴν γραμμὴν ἐκείνης τὴν ὁποῖαν υἰοθετεῖ ὁ Σ. Ἀκολουθοῦν αὐτὸ περίπου τὸ ὁποῖον γράφει ὁ Σ. ὅτι λέγει ὁ M. J. Blain.

Ἀποδίδουν εἰς τὰς τρεῖς μονάδας, περὶ τῶν ὁποίων πραγματεύεται ὁ Σ., καθαρῶς ἐνεργειακὴν ἀξίαν καὶ προσπαθοῦν νὰ γνωρίσουν τὰς ἀπαιτήσεις, τῶν διαφόρων εἰδῶν ζῶων καὶ διὰ τὰς διαφόρους παραγωγάς, εἰς τὰ διάφορα γνωστά θρεπτικά στοιχεία. Οὕτω φθάνομεν εἰς τὸ σημεῖον νὰ γνωρίζωμεν δι' ὀρισμένα εἶδη ζῶων καὶ δι' ὀρισμένων εἰδῶν παραγωγῆν τὰς εἰς λεύκωμα, ἀμινοξέα, βιταμίνες, λίπη, σάκχαρα, ἐνέργειαν, ἄλατα, κ.λ. ἀπαιτήσεις τῶν ζῶων τὰ πρεπούσας σχέσεις μεταξὺ τῶν, ἐνῶ συγχρόνως διατηρεῖται ὑπ' ὄψιν ἡ εἰδικὴ ἐπίδρασις τῆς τροφῆς ἐὰν ὑπάρχῃ καὶ ἀναζητοῦνται καὶ ἀνακαλύπτονται νέοι παράγοντες ἐπηρεάζοντες τὰ διάφορα εἶδη παραγωγῆς. Οὕτω γνωρίζοντες τὰς ἀπαιτήσεις τῶν ζῶων εἰς καθὲ ἕνα ἐκ τῶν παραγόντων τῶν ἐπηρεαζόντων τὴν παραγωγὴν τῶν, τὴν περιεκτικότητά τῶν τροφῶν εἰς τοὺς παράγοντας τούτους δυνάμεθα νὰ καταρτίσωμεν τοιοῦτους συνδυασμοὺς τροφῶν ὥστε καὶ αἱ ἀνάγκαι τῶν ζῶων νὰ ἱκανοποιῶνται καὶ αἱ τροφαὶ νὰ ἀξιοποιῶνται πλήρως.

Τὸ κράτος ὁλονὲν ὀργανούμενον θὰ φροντίζη μέσῳ τῶν εἰδικῶν ὑπαλλήλων του νὰ ἐφαρμοζῇ εἰς τὴν πράξιν μεταξὺ τῶν ἀγροτῶν τὰ πορίσματα τῆς ἐπιστήμης ὥστε νὰ ἐπωφεληθοῦν καὶ οἱ ἀγρόται ἐκ τῶν ἐρευνῶν καὶ ἀνακαλύψεων καὶ δὲν εἶναι τοῦτο πολὺ δύσκολον.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς πίνακας τοὺς ὁποίους παρῆνθεται ὁ Σ. δὲν εἶναι πίνακες «ἀξίῶν μετασχηματισμοῦ» ὅπως θέλει ὁ Σ. τὴν ἔννοιαν τῆς «ἀξίας μετασχηματισμοῦ» τῶν τροφῶν εἰς ζωοτεχνικά προϊόντα ἢ ὁποῖα εἶναι διάχυτος εἰς τὴν μελέτην του. Εἶναι διασκευὴ τῶν πινάκων διαφόρων ἐρευνητῶν. Δηλαδή εἶναι μετασχηματισμὸς τῆς ἐνεργειακῆς ἀξίας τῶν τροφῶν εἰς ζωοτεχνικά προϊόντα. Καθὼς καὶ ὁ ἴδιος ὁ Σ. γράφει (σελ. 42) οἱ πίνακες του προκειμένου νὰ ἐφαρμοσθοῦν ἀπαιτοῦν ἰσοσταθμισμένον σιτηρέσιον. Διότι καταφαίνεται σαφῶς ὅτι δὲν εἶναι «ἀξία μετασχηματισμοῦ» ὅπως τὰς θέλει στὴ μελέτη του ὁ Σ. Δηλαδή δὲν θεωρεῖται ἡ τροφή ὡς σύνολον παραγόντων ἐπηρεαζόντων τὴν ὀρισμένην παραγωγὴν κατὰ ὀρισμένον βαθμὸν, ἀλλὰ θεωρεῖται μόνον ἡ ἐνεργειακὴ ἀξία τῆς τροφῆς ἢ ὁποῖα διὰ νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν παραγωγὴν διὰ τὴν ὁποίαν χορηγεῖται θὰ πρέπει ὅλοι οἱ ἄλλοι παράγοντες οἱ ὁποῖοι ἐπηρεάζουν τὴν παραγωγὴν ταύτην νὰ εἶναι παρόντες εἰς τὰς πρελούσας ἀναλογίας εἰς τὸν ὀργανισμόν τοῦ ζώου καὶ νὰ ἀπομένῃ διὰ τῆς χορηγήσεως τῆς τροφῆς νὰ προστεθῇ ἡ ἐνέργεια καὶ ἴσως μία συμπλήρωσις τῶν ἄλλων παραγόντων διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ παραγωγή. Διότι πῶς εἶναι δυνατὸν 332 γραμμάρια χαρουπιῶν (Πίναξ 2 σελ. 5η στήλη 8η) νὰ παράγουν ἕν χιλιόγραμμον γάλακτος ὅταν τὰ 332 γραμ. χαρουπιῶν περιέχουν ὀλιγώτερον τῶν 2 γραμ. πεπτοῦ λευκώματος, ἐνῶ διὰ νὰ παραχθῇ ἕν χιλιόγραμμον γάλακτος ἀπαιτοῦνται ἀναλόγως τοῦ εἶδους τοῦ γάλακτος, ποσότητες πεπτοῦ λευκώματος πέραν τῶν 50 γραμματίων;

Μετὰ τιμῆς

ΠΑΝ. Κ. ΜΑΝΙΑΤΗΣ

Γεωπόνος - Ζωοτέχνης

Ἀθῆναι 20 7-55

Ἐλήφθη ἐπίσης ἐπιστολὴ τοῦ γεωπόνου - ζωοτέχνου κ. Ν. Ζέρβα, ἧτις λόγῳ ἑλλείψεως χώρου θέλει δημοσιευθῆ εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχος τοῦ Δελτίου.

ΕΓΚΡΙΘΕΝΤΑ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΑ ΙΔΙΟΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ

Ἐπὶ τῆς οἰκείας Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἑπ. Γεωργίας ἐνεκρίθη ἡ ἐλευθέρωσις κυκλοφορίας ἐν Ἑλλάδι τῶν κάτωθι κτην. ἰδιοσκευασμάτων :

Τοῦ Οἴκου Hoechst :

132) Tonophosphan, φύσιγγες, (τονωτικόν).

133) Rephrine (ἀδρεναλίνη).

134) Novalgine, (ἀναλγητικόν).

Τοῦ Οἴκου I.C.I.

135) Hibitane, πεσοὶ διὰ μητρίτιδας.

Τοῦ Οἴκου Vineland :

136) Caponade (διάλυμα δι' εὐνουχισμόν ἀλεκτόρων).

137) T.R.C. ἢ Worming Compound (ἀνθελμινθικόν).

138) K. Biotik, κόνις, (ἀντιβιοτικόν).

Τοῦ Οἴκου Carlo Erba :

139) Estrogenina, φύσιγγες (οἰστρογόνον).

140) Espulsina, » »

141) Trisulfan, κόνις (σουλφοναμίδη).

Τοῦ Οἴκου Κατσούλη - Βαμβακᾶ.

142) Τριχοζάν - Φαινοθειαζίνη (διὰ στορογγυλίσεις).

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

F. Liégeois : 'Ο υπερπαραθυρεοειδισμός εις τὰ ζῶα	Σελίς	837
Π. Καρβουνάρη : 'Ισχύουσα ὑγειονομική κτηνιατρική νομοθεσία	»	843
'Εμ. Ματθαϊάκη : 'Η φυσιολογική θερμοκρασία τοῦ ἡμίονου	»	856
Κ. Ταρλατζή καὶ Π. Δραγώνα : 'Η συχνότης τῶν νοσημάτων τῶν κατοικιδίων πτηνῶν ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὰ ἔτη 1953 καὶ 1954	»	862
'Επίσημος εἰδησεογραφία	»	869
Στήλη ἀλληλογραφίας	»	872

TABLE DES MATIÈRES

F. Liégeois : Hyperparathyréoses animales	Pag.	837
P. Carvounaris : Législation sanitaire vétérinaire	»	843
Em. Mattheakis : La temperature physiologique du mulet	»	856
C. Tarlatzis & P. Dragonas : Fréquence des maladies des oiseaux domestiques en Grèce pendant les années 1953 et 1954	»	862
Nouvelles officielles	»	869
Correspondance	»	872